

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Taiteen perusopetus Lappeenrannassa opetussuunnitelmien
mukaan**

Kati Ranta

Kulttuurituotanto (240 op)

5/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotanto

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kati Ranta	Sivumäärä 57 ja 9 liitesivua
Työn nimi Taiteen perusopetus Lappeenrannassa opetussuunnitelmien mukaan	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Klemola	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja	
Tiivistelmä <p>Taiteen perusopetus on tasolta toiselle etenevää, peruskoulun ulkopuolista taiteen opetusta, joka on ensisijaisesti tarkoitettu lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetuksen piiriin kuuluu yhdeksän taiteen alaa: kuvataide, arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide, käsityö, musiikki, tanssi, teatteri, sirkus- ja sanataide. Taiteenlajeista on erikseen laaja ja yleinen oppimäärä. Opetushallitus määrittää taiteen lajeille opetussuunnitelmien perusteet, joista oppilaitoksen tulee noudattaa, ja joiden pohjalta laatii oman opetussuunnitelmansa. Opetushallitus myöntää taiteen perusopetuksen järjestämisluvat. Opetusta voi järjestää niin kunta, kuin yhdistys tai järjestö. Valtio voi myöntää opetuksen järjestäjille opetustuntikohtaista valtion tukea.</p> <p>Opetussuunnitelma on eräänlainen toimintasuunnitelma, joka kertoo koululle mitä opetus pitää sisällään, sekä millaisia tavoitteita opetukseen liittyy. Nykyisin käytettävät opetussuunnitelmat on laadittu vuonna 2002 ja 2005. Tulossa on opetussuunnitelman uudistus, joka sijoittuu aikavälille 2011-2014.</p> <p>Opinnäytetyö Taiteen perusopetus Lappeenrannassa opetussuunnitelmien mukaan tutkii sitä, miten opetussuunnitelman toteutus näkyy koulujen toiminnassa. Tutkimusosuus toteutettiin haastattelemalla lappeenrannan taiteen perusopetuksen oppilaitosten rehtoreita tai muita opetussuunnitelmista vastaavia henkilöitä. Tutkimuksen tarkoitus oli löytää vastauksia sellaisiin kysymyksiin, joihin opetushallituksen opetussuunnitelmien perusteet, ja koulujen omat opetussuunnitelmat eivät vastanneet. Tällaisia kysymyksiä olivat muun muassa erilaisten lasten asema opetus- ja hakutilanteessa. Erityisesti vammaisten, vähävaraisten ja vieraskielisten lasten asemaa selvitetään, sillä he kuuluvat ryhmiin, jotka usein voidaan unohtaa tai jättää huomioimatta. Koska kiusaaminen on yleinen ilmiö peruskoulun puolella, tutkimuksessa otetaan selvää, tapahtuuko myös taiteen perusopetuksen puolella kiusaamista, ja miten koulut reagoivat kiusaamistilanteisiin. Tutkimuksessa käsitellään myös koulujen tulevaisuuden suunnitelmia ja kehittämiskohteita. Tulevan opetussuunnitelman uudistuksen vuoksi tutkimuksessa selvitettiin koulujen opetussuunnitelmantekoprosessia, ja sitä, mitä muutoksia he uuteen opetussuunnitelmaan haluaisivat.</p>	
Asiasanat Taiteen perusopetus, opetussuunnitelma, oppimäärä	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural management

ABSTRACT

Author Kati Ranta	Number of Pages 57 + 9
Title Art education in Lappeenranta by curriculums	
Supervisor(s) Jari Klemola	
Subscriber and/or Mentor	
<p>Abstract</p> <p>Art education is progressive from one level to another. Art education means education of different art forms which are taught outside the elementary school, and which is primarily intended for children and adolescents. Arts education covers nine areas: visual arts, architecture, audio-visual arts, crafts, music, dance, theater, circus and the art of writing. Every Art forms have individually broad and general curriculum. Board of Education determines the curriculums which schools must follow, and create their own curriculums based on them. Board of Education grants for organization permits. Tuition can be arranged as a municipality, as an association or organization. The curriculum is a kind of plan that tells what the school teaching holds, and what kinds of goals are related to education. The curriculums used today has been drawn up in 2002 and 2005. up Coming curriculum reform lies between the time between 2011-2014.</p> <p>The thesis Art education in Lappeenranta by curriculums examines how the implementation of the curriculum shows in school's activities. Percentage of research carried out by interviewing Lappeenranta art school principals or other persons responsible for the curriculum. The goal was to find answers to issues on which the Board of Education, educational curricula, and schools' own curricula did not respond. Such questions were, inter alia, different position of children in education and in applying process. In particular, the disabled, the poor and foreigner children are under the inspection, because they belong to groups, which often can be forgotten or left without attention. Because bullying is a common phenomenon in primary schools, in this thesis it will be studied whether this occurs also in art education and how schools react in bullying situations. The study also addresses the school's future management plans and the plan for development. Because of The becoming curriculum reform, the study examined how the curriculums are made, and what changes schools would like for the new curriculum.</p>	
Keywords art education, curriculum, Board of education	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TAITEEN PERUSOPETUS	7
2.1 audiovisuaalinen taide	10
2.2 arkkitehtuuri.....	11
2.3 Sanataide.....	11
2.4 Sirkustaide	12
2.5 Teatteritaide	13
2.6 Kuvataide.....	13
2.7 käsityö	14
2.8 Musiikki	15
2.9 Tanssi	16
3 MAANTIETEELLISISTÄ EROISTA.....	17
4 TAITEEN PERUSOPETUS LAPPEENRANNASSA	20
4.1 Lappeenranta faktoina	21
4.2.Tanssiopisto Sonja Tammela.....	22
4.3 Lappeenrannan musiikkiopisto	23
4.4 Taito-käsityökoulu	24
4.5 Lasten ja nuorten kuvataide koulu	25
4.6 Taidekoulu Estradi	25
4.7 Muut taiteen perusopetukseen vaikuttavat tahot	26
4.7.1 Metku ja kulttuuripolku.....	27
4.7.2 Koulutuksen arviointineuvosto	28
5 Opetussuunnitelma	28
4.1 opetussuunnitelman uudistus.....	30
4.2 Opetussuunnitelmien eroja ja yhtäläisyyksiä	31
6 TUTKIMUKSEN ESITTELY	32
6.1 Opetussuunnitelma ja koulun toiminta.....	35
6.1.1 Opetussuunnitelmantekoprosessi.....	35
6.1.2 Opetussuunnitelman toteutumisen valvonta	36
6.1.3 Opsin tulkinvaraisuus	37
6.1.4 Opsin tarkastaminen	38

6.1.5 Koulun toimien arviointi	38
6.1.6 Opettajilta vaadittu koulutus.....	39
6.1.7 Tuottaja TPO-oppilaitoksissa	40
6.2 Oppilaat opetussuunnitelmassa.....	41
6.2.1 opiskeluaika	41
6.2.2 Oppilaiden valinta ja tasa-arvoisuus	42
6.2.3 vähävaraiset, vammaiset ja vieraskieliset lapset.....	44
6.2.4 Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatiminen	46
6.2.5 Kiusaaminen	47
6.3 Yhteistyön eri muodot.....	48
6.3.1 Koulujen ja vanhempien välinen yhteistyö.....	48
6.3.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	50
6.3.3 Taiteiden välisyys	51
6.3.4 Kansainvälisyys kouluissa	52
6.4 Koulun toimintaan vaikuttavat ilmiöt.....	53
6.4.1 Taiteen alojen asettuminen Lappeenrantaan.....	53
6.4.2 Oppilasmääriin vaikuttavat ilmiöt	54
6.4.3 Taideaineiden vähentyminen ja valinnaistuminen peruskoulussa	56
6.5 Koulujen tulevaisuus	57
6.5.1 Toiminnan kehittäminen.....	57
6.5.2 Koulujen tulevaisuus	59
6.5.3 Muutosehdotuksia	60
7 Yhteenveto	60
LÄHTEET	65
LIITE 1	70
LIITE 2	71
LIITE 3	78

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyö käsittelee taiteen perusopetusta Lappeenrannassa. Opinnäytetyö ei kuitenkaan ole perinteinen laadullinen tutkimus, jossa tutkitaan koulujen toimintaa ulkopuolelta määrällisenä tutkimuksena. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on ottaa uusi näkökulma, ja tutkia koulujen toimintaa niiden sisältä käsin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkin koulujen toimintaa opetushallituksen opetussuunnitelmien perusteiden, sekä koulujen omien opetussuunnitelmien kautta. Kiinnostuin aiheesta, koska aikaisemmat tietoni taiteen perusopetuksesta olivat hyvin vähäiset, ja se tieto on enimmäkseen peräisin opintojen ensimmäiseltä vuodelta. Mutta koska taiteen perusopetuksen tilasta Lappeenrannassa on tehty aikaisemminkin opinnäytetöitä, piti löytää uusi näkökulma. Opetussuunnitelmien osuuden tähän opinnäytetyöhön keksin, kun mietin, mikä määrittää koulun toimintaa. Opetussuunnitelmat ovat varmaan kaikille jossain määrin tuttuja. Kaikki ovat jossain vaiheessa elämänsä aikana joutuneet kokemaan jonkin opetussuunnitelman uudistuksen. Se herättää aina jonkinlaista pelkoa siitä, miten opiskelu tulee jatkossa jatkumaan, ja tuoko se loppujen lopuksi mitään parannuksia opiskeluun ja opetukseen. Opetussuunnitelma mielletään hyvin vaikeaksi käsitteeksi, jota ymmärtävät vain opettajat. Tästä syystä halusin lähteä tutkimaan, mikä opetussuunnitelma oikein on, ja onko se niin vaikea tajuista kuin luullaan. Opetussuunnitelmissa kiinnosti myös se, miten siellä mainitut asiat näkyvät konkreettisesti koulun toiminnassa. Niinpä tutkimuksessa käsitelen näitä asioita. Opinnäytetyö on tällä hetkellä ajankohtainen, sillä Koulutuksen arviointineuvosto tekee tänä vuonna selvitystä taiteen perusopetuksen pedagogiikan ja opetussuunnitelmien toimivuudesta.

Opinnäytetyössä käsitteellään lyhyesti mitä on taiteen perusopetus ja esitellään sen alle kuuluvat taiteenlajit. Myös eri alojen maantieteellistä levinneisyyttä käsitellään lyhyesti, sillä se kertoo siitä, mikä taiteen perusopetuksen tila on valtakunnallisesti. Teoriaosuudessa avataan myös opetussuunnitelman käsitettä, sekä käsitellään vähän eri taiteen alojen opetussuunnitelmien eroja ja sisältöjä. käytännön esimerkkeinä erilaisista taiteen perusopetuksen oppilaitoksista ja opetussuunnitelmista toimivat Lappeenrannan alueen koulut, ja koulujen käytännöt

opetussuunnitelmien toteutuksessa perustuvat koulujen haastatteluihin. Jos haluaa tietää taiteen perusopetuksesta, paras keino tutustua aiheeseen on ottaa selvää oman alueensa oppilaitoksista ja tutustua niihin. Vaikka kouluja ohjaa samat määräykset, niitä ei voi silti laittaa samaan muottiin, vaan jokainen koulu on erilainen. Haastattelujen tarkoitus on tuoda ilmi koulujen eroavaisuuksia niin opsin sisällön kuin muun toiminnan osalta. Samalla pyritään ottamaan selvää, millainen asema taiteen perusopetuksella Lappeenrannassa on, ja miten asemaa ja tilaa voisi muuttaa.

Lähteenäni tulen käyttämään suurimmaksi osaksi opetushallituksen julkaisua ”Taiteen perusopetus 2008”, joka on tällä hetkellä tuorein ja laajin tutkimus taiteen perusopetuksen nykytilanteesta. Tutkimus on julkaistu 2009, ja sen tiedot on kerätty vuosien 2007-2008 aikana. Kysely suunnattiin taiteen perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille, ja vapaan sivistyksen oppilaitoksille, jotka tarjoavat lain tarkoittamaan taiteenperusopetusta. Tutkimus käsittelee niin maantieteellistä levittyneisyyttä kuin myös eri taiteen aloihin liittyviä numeerisia tilastoja muun muassa oppilaitosten määriä per taiteen ala. Taiteen perusopetus 2008 lisäksi tulen käyttämään opetushallituksen opetussuunnitelmien perusteita, sekä koulujen omia opetussuunnitelmia.

2 TAITEEN PERUSOPETUS

Taiteen perusopetus on määritelty olevan tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteen alojen perusopetusta. Taiteen perusopetusta ei ole peruskoulussa tarjottava taiteen opetusta, vaan opetus on normaalin perusopetuksen ulkopuolella annettavaa taiteen alojen opetusta, joka tapahtuu oppilaitoksissa, jotka ovat erikoistuneet taiteen alojen opintoihin. (laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633 1§) Taiteen perusopetus on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Sen tarkoitus on antaa taitoja ja valmiuksia ammatillisia opintoja varten, sekä luoda elinikäinen suhde taiteen harrastamiseen (opetusministeriö 2010). Taiteen perusopetuksen piiriin kuuluvat sanataide, kuvataide, arkkitehtuuri, musiikki, tanssi sekä käsityö, sirkustaide, audiovisuaalinen taide ja teatteritaide. Jokaisella taiteen alalla on oma opetussuunnitelmansa, jota oppilaitoksen tulee noudattaa. Visuaalisilla taiteilla (kuvataide, käsityö ja audiovisuaalinen taide) on oppimäärien sisällöissä sekä

yhteiset, että taiteen alakohtaiset tavoitteet ja opetussuunnitelmat. Taiteen perusopetuksesta on tarjolla sekä yleinen että laaja oppimäärä, riippuen taiteen lajista. Yleisellä oppimäärällä tarkoitetaan opintokokonaisuutta, jonka laajuus on 500 tuntia. Se koostuu sisällöllisesti alan perusopinnoista ja työpajaopinnoista yhteensä kymmenen opintokokonaisuuden verran. Laajalla oppimäärällä tarkoitetaan taas opintokokonaisuutta, jonka laajuus on 1300 tuntia, ja sen sisältö koostuu sekä alan perusopinnoista, että syventävistä opinnoista. (opetushallitus 2010)

Taiteen perusopetuksella on oma lainsäädäntönsä, jonka tarkoitus on määrittää oppilaitosten toimintaa ja opetuksen järjestämistä, niin että se vastaa taiteen perusopetuksen tavoitteita, jotka on myös määritelty taiteen perusopetuksen laissa ensimmäisessä pykälässä. Laki taiteen perusopetuksesta käsittää määräykset koskien koulutuksen järjestämistä, koulun toimintaa ja rahoitusta. Lakia on tarkennettu erikseen säännetyillä asetuksilla (21.8.1998/633 13§), jotka koskevat muun muassa opetuksen määrää, oppilasmäärää ja oppilasarviointia. (asetus tpo:sta 6.11.1998/813) Lain mukaan kunta voi järjestää taiteen perusopetusta. Myös kuntayhtymät, järjestöt ja yhdistykset voivat järjestää opetusta, mikäli se on perusteltua ja tarpeellista. (1998/633, 2§, 3§). Tällöin luvan taiteen perusopetuksen järjestämiseen myöntää opetusministeriö. Luvan varaisilla järjestäjillä täytyy olla tarvittavat taloudelliset ja ammatilliset edellytykset, jotta opetus voidaan järjestää asianmukaisesti. (1998/633 3§). Opetusministeriö voi perua luvan, jos opetus ei vastaa laissa määrättyjä ehtoja. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että jos opetus ei ole tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää, eikä anna tarpeeksi valmiuksia ja taitoja. (1998/633 1§, 3§) Taiteen perusopetuslain 4 pykälän mukaan koulutuksen järjestäjä, eli esimerkiksi kunta, voi halutessaan hankkia taiteen perusopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Järjestäjä on kuitenkin vastuussa siitä, että opetus on järjestetty asianmukaisesti.

Oppilaitos saa toimintaansa rahoitusta kunnalta tai valtiolta. Oppilaitos voi myös periä kohtuullisia oppilasmaksuja joilla katetaan heidän opiskelusta aiheutuneita kuluja, kuten esimerkiksi materiaaleja ja opiskeluvälineitä. (1998/633 12§). koulun toiminta ei kuitenkaan saa olla taloudellista hyötyä tavoittelevaa. Koska monessa tapauksessa oppilaitos tarjoaa taiteen perusopetusta myös muille kuin oman kunnan oppilaille, kunta tai oppilaitos voi periä muista kunnista tulevilta oppilailta erisuuruisen

oppilasmaksun kuin omasta kunnasta tulevien oppilaiden. (1998/633 12 §) Kunnilla, jotka järjestävät taiteen perusopetusta, on oikeus saada valtionosuutta toiminnan rahoittamiseen. Valtionosuuden suuruus määräytyy asukasmäärän ja asukasta kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. (1998/633 11§) Luvanvaraiset järjestäjät voivat saada edellä mainittua opetustuntimäärään perustuvaa valtionosuutta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Ministeriö myös jakaa ylimääräistä avustusta yksityisille taiteen perusopetuksen järjestäjille, jotka kuuluvat opetustuntimääräisen valtionavustuksen piiriin. Opetushallitus myöntää avustuksia myös niille järjestäjille, jotka eivät kuulu valtionosuuden piiriin.

Koulun toimintaan liittyvät lait koskevat opetussuunnitelmaa, oppilaaksi ottamista ja oppilasarviointia, henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksia ja koulutuksen arviointia. Koulutuksen järjestäjän on arvioitava omaa toimintaansa ja osallistuttava ulkoiseen arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on parantaa oppilaitoksen toimintaa ja sen tarjoamaa opetusta (1998/633 7§). Oppilaitoksilta myös edellytetään opetushallituksen laatimien opetussuunnitelmien perusteiden noudattamista (1998/633 5§).

Oppilaaksi ottamisesta koulutuksen järjestäjä saa päättää itse, mutta kuitenkin niin että käytössä on yhdenvertaiset valintaperusteet. (1998/633 6§) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikki oppilaaksi hakevat ovat valintatilanteessa samassa asemassa, eikä kenelläkään ole etuoikeutta opiskelupaikan saamiseen. Tapauksissa, joissa kunnalla on sopimus muiden kuntien kanssa opetuksen järjestämisestä, voidaan yhdenvertaisuussäännöstä joustaa, ja antaa etusija niille hakijoille, jotka tulevat sopimuskunnista. Useimmiten koulut valitsevat oppilaansa joko valintakokeella, tai ottavat oppilaat ilmoittautumisjärjestyksessä, jolloin kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus.

Koska taiteen perusopetus on tasolta toiselle etenevää, on myös tärkeää että oppilaan etenemistä arvioidaan. Arvioinnin tarkoitus on kannustaa ja ohjata opiskelua. oppilasarvioinnista ja todistuksista päättää Opetushallitus. (1998/633 8§). Oppilaalla on oikeus saada uusittu arviointi, mikäli hän ei ole tyytyväinen

alkuperäiseen arvioinnin tulokseen ja kokee ettei arviointi ole ollut oikeuden mukainen.(1998/813 3§). Pykälän 9 mukaan oppilaitoksella tulee olla toiminnasta vastaava rehtori, ja riittävä määrä opettajia. Opettajien kelpoisuusvaatimuksista määrätään erikseen asetuksella.

(LIITE2)

2.1 audiovisuaalinen taide

Audiovisuaalisella taiteella tarkoitetaan nykyaikaisen taiteen muotoa, joka yhdistää ääntä, musiikkia, visuaalista taidetta, teatteria ja kirjallisuutta. (visuaalisen taiteen yleinen oppimäärä). Suomessa audiovisuaalinen taide on vielä uusi osa taiteenperusopetusta, ja sitä opetetaan vain yhdessä oppilaitoksessa. Audiovisuaalisesta taiteesta on tarjolla vain yleinen oppimäärä. Sillä on sama perusopetussuunnitelma kuin muilla visuaalisilla taiteen lajeilla (arkkitehtuuri, kuvataide ja käsityö), ja oppilas voi valita opintoja myös näiltä aloilta. Oppimäärän sisältö keskittyy kehittämään oppilaan taitoja ja tietoja, jotka auttavat analysoimaan audiovisuaalisia ilmiöitä, sekä tuottamaan niitä itse. (opetushallitus 2010)

Audiovisuaalinen taiteen perusopetus antaa valmiuksia ymmärtää mediakulttuuria ja audiovisuaalista taidetta, sekä sen yhteiskunnallisia ja kulttuurisia merkityksiä. Tarkoitus on tukea oppilaan mielikuvitusta ja itseilmaisua, sekä tukea elinikäistä harrastamista, ja antaa valmiudet audiovisuaalisen taiteen ja media-alan jatko-opinnoille (mt.). Audiovisuaalisen taiteen opetus koostuu yleisen oppimäärän mukaisesti kymmenestä opintokokonaisuudesta, joista kuusi on audiovisuaalisen taiteen perusteita käsitteleviä opintokokonaisuuksia ja neljä opintokokonaisuutta työpajaopintoja. Perusteissa käsitellään muun muassa erilaisia äänen ja kuvan muokkaus- ja tallennustekniikoita. Perusteihin kuuluu myös elokuvaan ja tietokonepeleihin tutustumista ja niiden tulkintaa ja analysointia. Työpajaopinnoissa oppilas kehittää taitojaan ja ilmaisuaan erilaisten taiteiden välisen projektien avulla, sekä oppii analysoimaan ja käyttämään mediassa näkyviä audiovisuaalisia keinoja.(yleinen oppimäärä, audiovisuaalinen)

2.2 arkkitehtuuri

Arkkitehtuurin taiteen perusopetus perustuu rakennetun ympäristön ymmärtämiseen ja tulkintaan. Arkkitehtuurista on tarjolla molemmat oppimäärät, ja niiden molempien tarkoitus on tarjota mahdollisuus perehtyä luonnon, ympäristön ja ihmisen toiminnan vuorovaikutukseen. Opetuksessa on keskeistä tilan kolmiulotteinen hahmottaminen, havainnoinnin ja ympäristön ymmärtämisen kehittäminen. (opetushallitus 2010). Yleisessä oppimäärässä oppilas tutustuu arkkitehtuurin eri osa-alueisiin, eli rakennussuunnitteluun, kaluste- ja sisustussuunnitteluun, maisemasuunnitteluun ja kaupunkisuunnitteluun, sekä tila- ja ympäristötaiteeseen. Yleinen oppimäärä jakautuu kymmeneen opintokokonaisuuteen. Opintojen punaisena lankana kulkevat niin ympäristön merkitys hyvinvoinnille, kuin myös ongelmanratkaisukyky. (yleisen oppimäärän perusteet, arkkitehtuuri).

Laajan oppimäärän mukainen arkkitehtuurin opetus koostuu perusopinnoista ja syventävistä opinnoista. Perusopinnot ovat keskeisiltä sisällöiltään samat kuin yleisessä oppimäärässä. Syventävissä opinnoissa oppilas syventää perusopinnoissa oppimiaan taitoja, kehittää omaa ilmaisuaan, sekä suuntautuu johonkin arkkitehtuurin osa-alueeseen. Syventävissä opinnoissa tutustutaan myös syvemmin arkkitehtuurin historiaan ja tutkitaan eri aikakausia. (visuaalisten taiteiden laaja opsi, arkkitehtuuri)

2.3 Sanataide

Sanataiteesta voi suorittaa tällä hetkellä vain yleisen oppimäärän. Sanataiteen perusopetuksessa keskeisimmät päämäärät on tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuus kehittää ja syventää kirjoittamis- ja lukemisharrastusta. Se tukee kielellistä ilmaisua ja rikastaa mielikuvitusta, sekä kehittää ajattelutaitoa ja eläytymiskykyä. (opetushallitus 2010). Sanataiteen perusopetuksessa korostetaan myös monitaiteellisuutta, ja yhteistyötä muiden taiteenalojen kuten esimerkiksi teatterin, musiikin ja kuvataiteen kanssa harjoitetaan aktiivisesti erilaisten projektien muodossa. Sanataiteen perusopetusta antava oppilaitos voi tarjota myös varhaisiän opintoja ja aikuisopetusta. Kuten muissakin taiteen aloissa, myös sanataiteen varhaisiän opinnoissa oppilaat tutustuvat sanataiteeseen leikin kautta. Tarkoitus on

kehittää mielikuvitusta ja kaikkia aisteja, sekä vuorovaikutusta ryhmässä. Samalla tutustutaan satuihin ja tarinoihin. Aikuisten opinnot soveltavat sanataiteen yleistä oppimäärää ja sen keskeisiä sisältöjä, sekä ohjaa opiskelijoita itsenäiseen työskentelyyn. Aikuisten opinnoissa painotetaan laajaa kaunokirjallisuuden ja muiden sanataiteen tekstien tuntemusta, ja medianlukutaitoa.

Sanataiteen yleinen oppimäärä koostuu kymmenestä eri opintokokonaisuudesta, joita oppilaitos voi soveltaa oppilaitoksen tarpeisiin sopiviksi. Opintokokonaisuudet käsittelevät muun muassa medianlukutaitoa, omaa taiteellista suuntautumista, taiteidenvälisyyttä, erilaisia kerrontatapoja ja kielen monimuotoisuutta.
(yleisen oppimäärän perusteet, sanataide)

2.4 Sirkustaide

Sirkustaiteen taiteen perusopetuksessa painotetaan harjoittelun, sekä tekemällä oppimisen merkitystä. Oppilaitos voi tarjota halutessaan myös varhaisiän ja aikuisten opintoja. Yleisessä oppimäärässä painottuu sirkustaiteen eri lajeihin tutustuminen (esim. akrobatiaan, ilma-akrobatiaan, tasapainoiluun, jongleeraukseen ja taikuuteen), lajien harjoitteluun ja sitä kautta hankittujen tietojen ja taitojen kehittämiseen. Oppilas saa myös esiintymiskokemusta. Laaja oppimäärä antaa valmiudet jatko-opintoihin, mutta myös opettaa oman näkemyksen syntymistä sirkustaiteesta. Tavoitteena on näyttää oppilaille, että sirkustaide on monitaiteellinen taidemuoto. (opetushallitus 2010). Laajan oppimäärän sisältöihin kuuluu tekniikanopetusta, kehontuntemusta, sirkustaiteen tuntemusta ja esiintymistä. Sirkustaiteen laaja oppimäärä jakautuu perus- ja syventäviin opintoihin, sekä mahdollisesti varhaisiän opintoihin. perusopintojen aikana tekniikan opetuksessa tutustutaan eri sirkuslajien tekniikoihin, ja syventävissä opinnoissa taas taitoja hiotaan, sekä opetellaan uusia, omaa lajia tukevia muita taitoja. Syventävien opintojen Tarkoitus on ohjata oppilasta itsenäiseen harjoitteluun. Kehontuntemuksen tarkoitus on parantaa kehon koordinaatiokykyä ja lihasvoimaa ja -notkeutta, sekä luoda oppilaalle positiivinen suhde omaan kehoonsa, ja oppia miten sitä huolletaan. Sirkustaiteen tuntemuksessa tutustutaan sirkustaiteen historiaan, sanastoon, sirkustaiteeseen taidelajina, sekä tietysti nykysirkukseen. Esiintymisen tarkoitus ei ole pelkästään oppia esiintymään ja

erilaisia esiintymistekniikoita, vaan myös oppia valmistamaan esityksiä, sekä kehittää omaa taiteellista ilmaisua. (sirkuksen laaja opsi)

2.5 Teatteritaide

Teatteritaiteesta on tarjolla yleinen ja laaja oppimäärä. Teatteritaiteen taiteenperusopetuksen tarkoituksena on tarjota mahdollisuus pitkäjänteiseen teatteritaiteen opiskeluun, ja luoda edellytykset elinikäiselle harrastamiselle. Laajan oppimäärän tarkoitus on myös tarjota valmiudet hakeutua ammatillisiin jatko-opintoihin. Laajan oppimäärän päätavoitteita on tukea oppilaan henkilökohtaisen näkemyksen syntymistä teatteritaiteesta, sekä oman luovuuden löytämisessä ja kehittämisessä. Vaikka opetus ja oppiminen tapahtuu ryhmissä, otetaan huomioon oppilaan omat tarpeet ja kehitys. Niinpä muista taiteenaloista poiketen teatteritaiteen opetuksessa voidaan oppilaalle tehdä henkilökohtainen opetussuunnitelma, vaikka sellainen normaalisti tehdään vain jos oppilas ei jonkin vakavan syyn takia voi noudattaa tavallista opetussuunnitelmaa. (teatterin laaja opsi)

Opetus on toiminnallista, ja sen tarkoitus on opettaa lasta havainnoimaan itseään ja muita, sekä vuorovaikutuksen merkitystä. Perusopinnoissa oppilas tutustuu teatteriin taidemuotona, sekä tutustuu teatterin eri osa-alueisiin, kuten esimerkiksi näyttämiseen, ohjaamiseen, dramaturgiaan ja lavastamiseen. Samalla opetellaan myös näyttämistä, sekä erilaisten esitysten analysoimista. Syventävissä opinnoissa painotetaan oman tyylin löytämistä, ja keskitytään omien taitojen kehittämiseen, sekä oman esityksen rakentamiseen. (teatterin laaja opsi)

2.6 Kuvataide

Kuvataiteen perusopetus tähtää keskeisesti tarjoamaan valmiuksia ja edellytyksiä kuvataiteen harrastamiselle ja jatko-opinnoille. Sen tarkoitus on vahvistaa visuaalista yleissivistystä, ajatteluvalmiuksia, havaintokykyä ja luovuutta. Kuvataiteessa on tarjolla sekä yleinen että pitkä oppimäärä, ja ne molemmat tarjoavat mahdollisuuden

tutustua monipuolisesti kuvataiteisiin ja sen eri alueisiin, kuten nykyaiteeseen, mediaan, taidehistoriaan ja niin edelleen (oph). Kuvataiteen opetettavat osa-alueet ovat muun muassa maalaus ja piirustus, kuvanveisto, arkkitehtuuri, valokuva, elokuva ja video, muotoilu, grafiikka keramiikka, tekstiili.

Yleinen oppimäärä on laajuudeltaan 500 tuntia. Sen sisältö muodostuu perus- ja työpajaopinnoista 10 opintokokonaisuuden verran. Opinnot voivat sisältää myös muiden visuaalisten taiteiden opintoja, eli oppilas voi hyväksilukea opintoja, jotka on suorittanut käsityötä tai arkkitehtuuria opettavassa oppilaitoksessa. Yleisen oppimäärän päätavoitteena on tarjota valmiudet ja perustaitoja kuvan tekemiseen .

Laaja oppimäärä on laajuudeltaan 1300 tuntia. Se muodostuu sekä perus- että syventävistä opinnoista. Kuten yleisessäkin oppimäärässä, laaja oppimäärä voi sisältää muiden visuaalisten aineiden opintoja. Laaja oppimäärä tarjoaa valmiudet kuvataiteen jatko-opintoihin. Näin ollen opetus keskittyy oman visuaalisen ilmaisun kehittämiseen, pitkäkestoisuuteen ja tavoitteellisuuteen. (opetushallitus 2010). Laajassa oppimäärässä tavoitteena on, että oppilas oppii hallitsemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita. Havainnointi on avainasemassa kuvataiteen opetuksessa, sillä havainnoimalla ympäristöään, itseään ja muita ympärillä olevia ihmisiä, oppilaan ilmaisulliset taidot kehittyvät. (visuaalisten taiteiden laaja opsi, kuvataide)

2.7 käsityö

Käsityön taiteen perusopetuksessa oppilas oppii itseilmaisua muun muassa esinesuunnittelun ja valmistuksen, tekstiilien ja vaatetuksen suunnittelun ja valmistuksen, sekä ympäristön suunnittelun ja rakentamisen kautta. Keskeisiä teemoja, joihin opetus perustuu, ovat kulttuuriperintö, taiteiden välisyys ja luonnontuntemus. Tarkoitus on tarjota taitoja ja valmiuksia käden taitojen arvostamiseen ja niiden kulttuuristen merkitysten ymmärtämiseen.

Tarjolla on sekä yleinen että laaja oppimäärä. Yleisessä oppimäärässä oppilas oppii eri tekniikoita ja tutustuu eri materiaaleihin. Lähtökohtana on oppilaan omakohtaiset kokemukset. Laaja oppimäärä antaa valmiuksia jatko-opintoihin, sekä antaa

valmiudet käsityön analyyttisempaan tarkasteluun ja käden taitojen arvostamiseen.(opetushallitus 2010). Laajassa oppimäärässä korostuu käsityön esteettisyys, sen käyttäjä ystävällisyys, sekä ympäristöystävällisyys.

2.8 Musiikki

Musiikista on tarjolla sekä laaja että yleinen oppimäärä. Molemmat tähtäävät antamaan valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen, sekä edistävät luovuutta. Vaikka musiikki on jossain määrin hyvin yksilökeskeinen laji, musiikin opetuksessa korostetaan myös yhdessä tekemistä, ja sosiaalisten taitojen oppiminen ja kehittyminen ovat myös musiikin opetuksen tavoitteita. (musiikin laaja opsi). Yleisessä oppimäärässä keskeistä on oppilaan omat henkilökohtaiset tavoitteet, sekä yhdessä oppiminen. Laaja oppimäärä keskittyy tarjoamaan valmiudet jatko-opintoihin .(opetushallitus 2010).

Musiikin laaja oppimäärä voidaan jakaa kahteen osaan: musiikin perustasoon ja musiikkiopistotasoon. Laajaan oppimäärään voidaan lisäksi ottaa huomioon myös varhaisiän musiikkikasvatus, jonka tehtävänä on harjaannuttaa lasta kuuntelemaan ja tuntemaan musiikkia erilaisten leikkien ja elämysten avulla. Tarkoitus on luoda lapselle suhde musiikkiin ja näin ollen hyvät edellytykset musiikin harrastamiselle. Musiikin perus- ja musiikkiopistotaso ovat tarkoitettu kouluikäisille lapsille ja nuorille. Molemmat tasot jakaantuvat instrumenttitaitoihin ja yhteismusisointiin, sekä musiikin perusteisiin. Perustasolla lapsi oppii instrumentin käyttöä, yhteismusisointia ja musiikin tekoa, niin sen säveltämistä ja lukemista kuin myös esittämistä. Samalla opitaan eri tyyllilajeja ja niiden historiaa. Musiikinopistotason tavoite on kehittää perustasolla opittuja taitoja, syventää omaa musiikintuntemusta ja luovaa ilmaisua. Musiikkiopistotaso antaa valmiudet musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja ammatillisiin opintoihin. (musiikin laaja oppimäärä opsin perusteet)

2.9 Tanssi

Tanssin perusopetus tarjoaa mahdollisuutta kehittää niin tiedollista kuin taidollistakin osaamista, tukee harrastamista, sekä opettaa myös terveellisiä elämäntapoja. Tanssista on tarjolla laaja ja yleinen oppimäärä. Oppilaitos voi tarjota myös varhaisiän tanssikasvatusta pienille lapsille, sekä opintoja aikuisille.

Tanssin taiteen perusopetuksen tavoitteet ovat pääsääntöisesti oppilaan itsetuntemukseen liittyviä tavoitteita. Laajan oppimäärän tavoite on, että oppilas oppii itsestään niin fyysisenä kuin psyykkisenä olentona. Oppilas oppii omasta kehostaan ja fysiikastaan, ja tätä kautta kartuttaa omaa teknistä osaamistaan. Oppimäärän tavoite on tukea oppilaan identiteetin muotoutumista, ja auttaa oppilasta ymmärtämään niin itseään, kuin ympärillä olevaa maailmaa. Opinnot tukevat oppilaan henkistä kasvua, luovuutta ja sosiaalisia taitoja. Tavoitteena on myös kannustaa lasta terveellisiin elämäntapoihin. (tanssin laaja opsi) Laaja oppimäärä antaa oppilaille valmiuksia hankkia niitä taitoja, jotka auttavat hakeutumaan ammatillisiin jatko-opintoihin. Laaja oppimäärä koostuu sekä perus- että syventävistä opinnoista. (opetushallitus 2010). Yleisen oppimäärän tavoitteena on tarjota tanssin ja liikunnan iloa, sekä antaa mahdollisuuden esiintymiseen ja itsensä ilmaisemiseen.

Opetussuunnitelman mukaa opinnot jakautuvat pää-, sivu- ja valinnaisaineisiin. pääaineina ovat baletti, nykytanssi ja kansantanssi. Sivuaaineet ovat pääaineiksi lukeutuvia tanssin muotoja, jotka tukevat ja laajentavat liikunnallista ilmaisukykyä. Sivuaaineilla tarkoitetaan tanssia sivuavia ja syventäviä tanssilajeja. Ainevalikoima voi vaihdella eri oppilaitoksissa. Tanssin Laajan oppimäärän laajuus on 1300 tuntia. Se, missä ajassa oppilas sitten valmistuu, riippuu täysin oppilaasta itsestään, ja siitä, miten hän edistyy taidollisesti ja tiedollisesti. Oppilaitos määrittelee itse, missä ajassa opinnot on suoritettava. (tanssin opsi). Tanssin laaja oppimäärä sisältää tanssin lajikohtaista tekniikan opetusta, kehontuntemusta, tanssin tuntemusta ja esiintymistä.

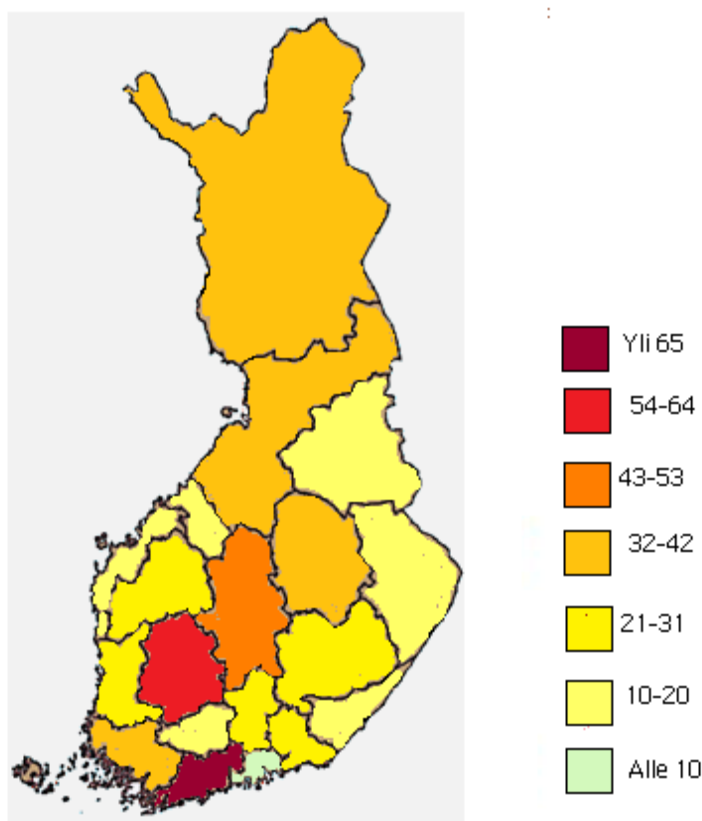
3 MAANTIETEELLISISTÄ EROISTA

Kunnan koolla ei ole juuri väliä tarjonnan suhteen, sillä suurin osa taiteen perusopetusta tarjoavista kunnista on pinta-alaltaan pieniä kuntia, kun taas muutamat suuret kunnat esimerkiksi Pohjois-Suomessa jäävät ilman taiteen perusopetusta,(tpo08 ,.10).

Kaikilla kunnilla ei ole varsinaisesti omaa taiteen perusopetusta tarjoavaa oppilaitosta, vaan opetus tarjotaan muiden kuntien oppilaitosten toimesta niin kutsutuissa sivutoimipisteissä (mt., 9) näin ollen taiteen perusopetusta on käytännössä katsoen tarjolla koko suomessa, eli ei voida sanoa että tietty alue suomesta jäisi täysin ilman opetusta. Opetusta ei kuitenkaan ole tarjolla ihan kaikissa kunnissa, ja maantieteellisesti näyttäisi siltä, että oppilaitoksettomia keskittymiä, joissa ei ole pää- tai sivutoimipistettä, on eniten Etelä-, lounais- ja länsirannikolla, keskisuomessa, sekä aivan pohjoisimmassa lapissa Enontekiön ja Utsjoen kunnissa. (mt.,.9)

Myös eri taiteen alat sijoittuvat maantieteellisesti eri tavalla. Suurin osa esimerkiksi arkkitehtuurin taiteen perusopetuksesta sijoittuu Uudellemaalle, Pohjois-Savoon ja Keskisuomeen. Tämä tosin johtunee siitä, että arkkitehtuurin taiteen perusopetusta tarjoaa vain neljä oppilaitosta koko maassa. Uusimaa tarjoaa taiteen perusopetusta kaikista taiteenaloista. Pirkanmaa on uudenmaan jälkeen toinen suuri keskittymä, jolla on eniten oppilaitoksia niin määrällisesti kuin aloittain. Pirkanmaalla on toiseksi eniten musiikin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja käsityön taiteen perusopetusta.

Neljäs suosituinta taiteenalaa ovat musiikki, kuvataide, käsityö ja tanssi. Tpo08n taulukon (tpo08,.14) mukaan jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi jokaista edellä mainittua taiteenalaa tarjoavaa oppilaitosta. Sirkustaidetta, arkkitehtuuria, audiovisuaalista taidetta ja sanataidetta on tarjolla vähemmän, eikä niitä ole tarjolla kaikissa maakunnissa. Teatteritaide ei aivan yllä neljän suosituimman joukkoon, mutta se ei aivan kuulu myöskään harvinaisempiin aloihin. Teatteritaidetta opetetaan lähes kaikissa maakunnissa, lukuun ottamatta Etelä-Pohjanmaata ja Pohjois-Savoa.

Kuva 1: Taiteen perusopetuksen oppilaitokset maakunnittain

Tarkastellessa oppilaitosrekisteriä (tpo08 LIITE1: tpo oppilaitosrekisteri 2008,), voidaan huomata että joissakin kunnissa taiteen perusopetuksesta vastaa kansalais- tai työväenopisto. Joissakin näissä kunnissa musiikin taiteen perusopetuksesta vastaa kuitenkin erillinen musiikkiopisto. Pienen asukasmäärän takia halukkaita oppilaita ja kiinnostusta on vähemmän, joten tarvetta johonkin tiettyyn taiteen alaan erikoistuneen oppilaitoksen perustamiseen ei ehkä ole. Pienissä kunnissa yleisimmät opetetttavat taiteenlajit ovat kuitenkin musiikki, kuvataide ja käsityö. Pienille kunnille ja niiden kulttuurielämälle ja -tarjonnalle taiteen perusopetuksen tarjonnalla on suuri vaikutus, vaikka se toteutettaisiinkin työväen- tai kansalaisopiston toimesta. Pienessä kunnassa yhteisöllisyys on tärkeää. Usein kunnan resurssien ollessa pienet ei pystytä järjestämään suuria tapahtumia. Niinpä oman kunnan eri taiteenalojen osaajien panos kulttuurielämään korostuu entistä enemmän. Siksi olisi tärkeää, että kaikilla kunnilla olisi yhtäläinen oikeus taiteen perusopetukseen. Taikalamppuverkosto on pyrkinyt tarjoamaan pienille kunnille mahdollisuutta

taidekasvatukseen, mutta kuntien huonon rahatilanteen vuoksi yritys ei ole tavoittanut kohderyhmäänsä odotetusti.

”Taikalamppu -verkoston piti alunperin tarjota syrjäseuduille taidekasvatusta, niin että pienet kunnat olisivat voineet verkostoitua ja saada alueellista taidekasvatusta. Lapissa se on toteutunut, mutta pääsääntöisesti rahoitus on ohjautunut suuriin kaupunkeihin, mm esimerkkinä. Lappeenrannassa on Metku.”(Leila Kalttila, 2011)

Kuntaliiton julkaisussa Arjen kulttuuria tietoa kuntien kulttuuritoiminnasta kunnat on määriteltä isoihin, pieniin ja keskikokoisiin kuntiin sen mukaan, miten paljon niillä on kulttuuripalveluja ja -toimintaa. Julkaisun mukaan isoissa kunnissa kulttuuritoimintaa on paljon ja moneen lähtöön, eli jokaiselle löytyy jotakin iästä riippumatta. Pienissä kunnissa kaikkea on suhteellisesti vähemmän. Pienet kunnat saattavat tarjota asukkailleen paljon yhteisöllisiä kulttuuritapahtumia, mutta omaa teatteria tai museota kunnassa ei välttämättä ole. Pienuudesta huolimatta suurin osa pienistä kunnista tarjoavat taiteen perusopetusta yleensä kuvataiteesta, musiikista ja käsityöstä. Keskikokoinen kunta jää siis näiden kahden väliin, jolloin sen kulttuuritoiminta on hieman suppeampaa kuin suuressa, mutta laajempaa kuin pienessä kunnassa. Tutkimus määrittelee keskikokoisen kunnan nimenomaan kunnaksi, joka tukee ja tarjoaa taiteen perusopetusta ja lastenkulttuuria. Määritelmän huomioon ottaen lappeenrantaa voi pitää keskikokoisena kuntana. Kulttuuritarjontaa on laidasta laitaan, mutta ei ehkä kaikkia tyydyttävästi. Tärkein kriteeri kuitenkin on, että tarjolla on paljon taiteen perusopetusta. Sama määritelmä tosin kuvaa myös suuria kuntia, joten voisiko päätellä että määritelmällä viitataan enemmänkin oppilaitosten näkyvyyteen kaupunkikuvassa, ja asukkaiden jokapäiväisessä elämässä. (Arjen kulttuuria - tietoa kuntien kulttuuritoiminnasta ,.9)

On selvää, että suurin osa taiteen perusopetuksen tarjonnasta sijoittuu pääkaupunkiseudulle. Kyse ei ole ainoastaan koulujen määrästä, vaan myös eri alojen tarjonnasta. Taiteen perusopetus 2008 mukaan pääkaupunkiseudulla on edustettuna kaikki taiteen perusopetukseen kuuluvat taiteenalat. Tämä selittyy yksinkertaisesti suurella asukasmäärällä, joka johtaa tietysti eri alojen kysyntään. Mutta entäs muut suuret kaupungit? Asukasmäärästä riippumatta kaikissa suurissakaan kaupungeissa ei ole niin suurta tarjontaa taiteen perusopetuksen

saralla. Lappeenranta on suomen 13.suurin kaupunki. Vaikka kaupunki ei kokonsa puolesta olekaan niitä suurimpia, taiteen perusopetus on Lappeenrannassa hyvin edustettuna. Taiteenperusopetusta tarjoavat viisi oppilaitosta, joista jokainen edustaa eri taiteen alaa: musiikkia, kuvataidetta, esittäviä taiteista eli teatteria ja sirkusta, käsityötä ja tanssia. Pohdittaessa Lappeenrannan kulttuuritarjontaa noin yleisellä tasolla, voi huomata että suurin osa siitä on juurikin samaa, mistä opetustakin on tarjolla. Linnoituksessa on ehkä Lappeenrannan suurin taidekäsityön keskittymä, taiteilijoita on moneen lähtöön, teatteri on esillä ympärivuoden, sekä musiikkia tarjoavia festivaaleja järjestellään pitkin kesää. Etelä-karjalan alueella sijaitsee myös Saimian ammattikorkeakoulun kuvataiteen yksikkö, unohtamatta tietenkään Joutsenossa olevaa Humakin yksikköä, josta valmistuu kulttuurituottajia.

4 TAITEEN PERUSOPETUS LAPPEENRANNASSA

Tässä luvussa käsitellään taiteen perusopetuksen tarjontaa Lappeenrannassa. Ensimmäisessä alaluvussa esitellään opetustarjonta numeroina, muun muassa paljonko eri oppilaitoksilla on oppilaita, ja paljonko oppilailta velotetaan oppilasmaksuja. Lappeenrannan taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset toimivat opetushallituksen myöntämällä opetusluvalla, mutta ovat yhdistysten ylläpitämiä.

Muissa alaluvuissa esitellään oppilaitokset, ja kerrotaan lyhyesti niiden toiminnasta ja historiasta. Alaluvussa muut vaikuttavat tahot käsitellään lyhyesti muita lasten kulttuuriin ja taiteen perusopetukseen tällä hetkellä vaikuttavia tahoja Lappeenrannassa.

Tässä luvussa käsitellään taiteen perusopetuksen tarjontaa Lappeenrannassa. Ensimmäisessä alaluvussa esitellään opetustarjonta numeroina, muun muassa paljonko eri oppilaitoksilla on oppilaita, ja paljonko oppilailta velotetaan oppilasmaksuja. Lappeenrannan taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset toimivat opetushallituksen myöntämällä opetusluvalla, mutta ovat yhdistysten ylläpitämiä.

Muissa alaluvuissa esitellään oppilaitokset, ja kerrotaan lyhyesti niiden toiminnasta ja historiasta. Alaluvussa muut vaikuttavat tahot käsitellään lyhyesti

muita lasten kulttuuriin ja taiteen perusopetukseen tällä hetkellä vaikuttavia tahoja Lappeenrannassa.

4.1 Lappeenranta faktoina

Taiteen perusopetus 2008 mukaan vuonna 2008 Etelä-Karjalassa on ollut 18 taiteenperusopetusta tarjoavaa oppilaitosta, jotka tarjoavat musiikin, - kuvataiteen, - käsityön, -tanssin, -sirkuksen ja – teatterin taiteen perusopetusta. Lappeenrannassa edellä mainittujen alojen oppilaitoksia on yksi kutakin, eli yhteensä viisi oppilaitosta. (tpo08 ,14). Lappeenrannan taiteenperusopetuksen oppilaitokset ovat oppilaitosten päätoimipisteitä, ja useimmilla niistä on sivutoimipisteitä muissa lähikunnissa etelä-karjalan alueella. Oppilaitosten sivutoimipisteitä on Lappeenrannan ympäristökunnissa, muun muassa Lemillä, Savitaipaleella, Taipalsaarella, Joutsenossa. Sivutoimipisteisiin liittyy, että Koulut voivat sopia koulutuksen järjestämisestä ja tarjoamisesta myös muille kunnille. Taiteen perusopetus 2008 mukaan noin 65 % suomen taiteen perusopetuksen oppilaitoksista on sopinut sopimuksen opetuksen järjestämisestä muissa kunnissa. (mt. ,15). Kun sopimus opetuksesta on solmittu, sopimuskuntien oppilailla on oikeus saada opetusta samaan hintaan kuin koulutusta järjestävän kunnan oppilaat. Jos sopimusta ei ole, kunnan ulkopuoliset oppilailta peritään lukukausimaksujen lisäksi kuntaosuus.

Taiteen perusopetusta on tarjottu Lappeenrannassa vuodesta 1993, sen jälkeen kun laki taiteen perusopetuksesta astui voimaan vuonna 1992. Kulttuurilautakunta on päättänyt kunnan tuesta kouluille 1.1.2009 lähtien. (Lappeenrannan kaupunki, 2010). Lappeenrannan kouluista Musiikkiopisto, kuvataidekoulu, Tanssiopisto Sonja Tammela ja Taidekoulu Estradi ovat valtionosuuden piirissä, mutta ne tarvitsevat kaupungin tukea. Näin siksi että he voivat tarjota oppilaille kohtuuhintaista opetusta. Käsityökoulu ei kuulu valtion tuen piiriin, mutta saa kunnan tukea. Estradin bändikoulu ei myöskään kuulu valtion tuen piiriin. Valtiontuen piiriin vuonna 2008 kuului suomessa 120 taiteen perusopetusta tarjoavaa oppilaitosta. Koulujen ylläpitäjinä toimii Lappeenrannassa pääsääntöisesti kannatusyhdistykset . Noin 30 % suomen taiteen perusopetuksen oppilaitoksista on kannatusyhdistyksen tai muun vastaavan järjestön tai yhdistyksen ylläpitämiä. (tpo08 ,11).

Valtiontuen ja kunnanavustuksen lisäksi koulut perivät toimintansa rahoittamiseksi oppilasmaksuja. Maksun suuruus vaihtelee hieman taiteenaloittain, sillä esimerkiksi musiikkiopiston lukukausimaksu vuonna 2009-2010 oli 183 euroa, kun lukukausimaksu käsityökoulussa on 110 euroa (musiikkiopiston vuosikertomus 2010; Marja-Liisa Blauberg 2011). Kuvataidekoulussa oppilailta peritään 300-340 euron suuruinen lukuvuosimaksu. Maksun määrä riippuu oppilaan iästä. Ensimmäisen lukukausimaksun yhteydessä veloitetaan myös 40 euron suuruinen materiaalmaksu, joka on kaikille oppilaille sama. (kuvataidekoulu 2010). Tanssiopistolla lukukausimaksun suuruus riippuu annettujen tuntien määrästä, ja voi siksi vaihdella 171 eurosta 412 euroon (tanssiopisto 2010). Estradilla peritään 140-320 euroa lukukausimaksuja, joiden suuruuteen vaikuttaa mitä lajia opiskelee. Kuvataidekoululla ja tanssiopistolla on mahdollista saada perhe- tai sisaralennusta, jos useampi kuin yksi saman perheen lapsi on koulun oppilaana.

Taiteen perusopetus 2008 mukaan vuonna 2008 Etelä-Karjalassa opiskeli taiteen perusopetuksen piirissä 3111 oppilasta, mikä on noin 23,8% alueen 7-15 vuotiaista asukkaista.(mt., 21) Lappeenrannassa vuonna 2010 opiskeli tanssia 750 ja musiikkia 834 oppilasta. Estradilla arvioidaan opiskelevan yhteensä noin 350 oppilasta, ja käsityökoulussa 70-72 oppilasta. Kuvataidekoulussa opiskelee vuosittain 300-350 oppilasta.

4.2.Tanssiopisto Sonja Tammela

Tanssiopisto Sonja Tammela tarjoaa laajan ja yleisen opetussuunnitelman mukaista tanssin taiteen perusopetusta lapsille, nuorille ja aikuisille. Laajaan oppimäärään kuuluu varhaisiän tanssikasvatusta, eli lastentanssia , ja sitä tarjotaan 4-6 vuotiaille lapsille. Tanssiopiston Perusopinnoissa oppilas tutustuu taidetanssin perusteisiin, ja hän voi valita baletin tai jonkin nykytanssin muodoista . Perusopinnojen jälkeen oppilas voi valita jatkaako hän opiskelua laajan, vai yleisen oppimäärän mukaan. Laaja oppimäärä jatkuu syventävillä opinnoilla, ja yleisessä oppimäärässä oppilas voi valita kymmenen opintokokonaisuutta tanssiopiston kurssivalikoimasta. (tanssiopisto

2011). Tanssiopiston oppilas voi myös hyväksilukea muita taiteen perusopetuksen opintoja muista oppilaitoksista, esimerkiksi kuvataidekoulusta. (Kaija Kontunen 2011)

Tanssiopisto on vaikuttanut lappeenrannan taiteen perusopetuksen ja kulttuurin tarjontaan jo yli 30 vuotta. Sonja Tammelan perustama balettikoulu avasi ovensa 1969 Kaakonkulman kerhohuoneistossa kauppakadulla. Oppilaita tuolloin aloitti 38; osa uusia harrastajia, mutta osa oli jo saanut baletin alkeiden opetusta aikaisemmilta tanssin opettajilta Into Lättiltä ja Kaarlo Alaselta. 1970-luvulla oppilasmäärä alkoi kasvaa huomasti, vuonna -73 oppilaita oli 88, ja vuonna 1975 määrä oli kasvanut jo 120 oppilaaseen. Syksyllä 1982 Sonja Tammela pääsi muuttamaan uusiin tiloihin lappeenrannan linnoitukseen, missä se on vielä tänäkin päivänä. (tanssiopiston historiikki, Timo Sokura 1999)

Tanssiopiston perusopetuksen opetussuunnitelma hyväksyttiin vuonna 1993, ja se sai näin luvan antaa tanssin taiteen perusopetusta lappeenrannan kaupungin tuella vuodesta 1994 lähtien. (mt.) . Valtion tuen piiriin tanssiopisto on kuulunut vuodesta 2000 lähtien (tassiopisto 2010). Tanssiopisto on ollut Tanssiopiston Kannatusyhdistys ry:n omistuksessa vuodesta 1997, ja se vaihtoi nimensä balettikoulu Sonja Tammelasta tanssiopisto Sonja Tammelaksi.

Tanssiopiston toimintaan kuuluu vahvasti esiintymistoiminta, jota on harrastettu aivan opiston alkua ajoista lähtien. Jokainen oppilas esiintyy vähintään kerran vuodessa opiston oppilasnäytöksissä, juhlissa tai muissa tanssiesityksissä. (mt.,2010). Tanssiopisto Sonja Tammela järjestää myös erilaisia tanssiproduktioita yhteistyössä niin muiden taiteen perusopetuksen oppilaitosten kuin myös Lappeenrannan kaupunginteatterin kanssa. (mt.,).

4.3 Lappeenrannan musiikkiopisto

Musiikkiopisto sijaitsee kaupungin keskustassa, Koulukatu 36:ssa olevassa rakennuksessa, joka otettiin käyttöön vuonna 1989. Opisto perustettiin vuonna 1959, ja se vietti 50-vuotis juhlaansa syksyllä 2009. Lappeenrannan Musiikkiopistoa ylläpitää Lappeenrannan Musiikkiopiston Kannatusyhdistys ry, jonka hallitus toimii

myös musiikkiopiston johtokuntana. Musiikkiopistolla on toimipiste Joutsenossa, sekä Lappeenrannan Sammonlahdessa. Musiikkiopisto on myös sopinut sopimuksen opetuksen antamisesta myös Lemillä, Luumäellä, Miehikkälässä, Savitaipaleella ja Taipalsaarella. (musiikkiopiston esite). Opisto kuuluu valtiontuen piiriin, ja sillä on opetusministeriön myöntämä toimilupa. (mt.). Opiston taustalla vaikuttaa erilaisia yhdistyksiä, muun muassa Lappeenrannan musiikkiopiston vanhempainyhdistys ry, sekä Musiikkiopiston tuki Joutseno ry. Yhdistykset järjestävät muun muassa kahvituksia konserttien yhteydessä ja hankkivat rahoitusta esimerkiksi oppilaiden soitinhankintoja varten. (mt.)

Musiikkiopisto tarjoaa laajan oppimäärän mukaista musiikin taiteen perusopetusta. Tavoitteena on antaa hyvä suhde musiikin ja sen harrastamiseen, sekä luoda edellytykset jatko-opintoihin. (Lappeenrannan musiikkiopisto 2010). Lappeenrannan musiikkiopisto tarjoaa varhaisiän musiikkikasvatusta alle kouluikäisille lapsille. Laajan oppimäärän mukainen musiikin opetus sisältää instrumenttitaitojen opetuksen, jota musiikkiopistolla tarjotaan enimmäkseen yksilöopetuksena. Tarjolla on laaja kirjo soittimia, esimerkiksi jousisoittimet, lyömäsoittimet, puhallinsoittimet, kitarat ja kosketinsoittimet. Yhteismusisointi koostuu muun muassa erilaisista projekteista, niin koulun sisällä, kuin myös yhteistyönä muiden tahojen kanssa. (musiikkiopisto 2011). Opiston toimintaan kuuluu aktiivinen konserttien järjestäminen. Toisin kuin monet muut taiteen perusopetuksen yksiköt Lappeenrannassa, musiikkiopisto ottaa oppilaansa valintakokeen kautta. Varhaisiän kasvatukseen oppilaat otetaan kuitenkin ilmoittautumisjärjestyksessä. (esite)

4.4 Taito-käsityökoulu

Käsityökoulu toimii kurssimuotoisesti Taito Etelä-Karjala ry:n järjestämänä Tashinin talossa kauppakadulla. Paitsi lapsille ja nuorille, Taito-eteläkarjala tarjoaa käsityökursseja ja kerhoja myös aikuisille. Kursseilla opetellaan erilaisia käsityötekniikoita, sekä tutustutaan eri materiaaleihin. Tarjolla on myös koulutusta, konsultaatiota ja markkinointiapua käsityöyrittäjille. Opetustoiminnan lisäksi heillä on myös näyttely ja myymälätoimintaa.

Käsityökoulu tarjoaa käsityön yleisen oppimäärän mukaista käsityön opetusta. Käsityökoulun tavoite on tarjota lapsille ja nuorille (4-16) mahdollisuuden tutustua erilaisiin materiaaleihin, ja auttaa heitä kehittämään kädentaitojaan muun muassa suunnittelemalla ja toteuttamalla itse koruja, vaatteita, leluja ja muita esineitä. Lukuvuodessa on 60-90 opetustuntia, ja oppilaat kokoontuvat kerran viikossa 2-3 tuntia kerrallaan. (Taito Etelä-Karjala 2010). Kesällä lapsille tarjotaan kesäkursseja.

4.5 Lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Lasten ja nuorten kuvataidekoulu on toiminut Lappeenrannassa vuodesta 1980. Se sijaitsee Lappeenrannan linnoituksessa entisen vankilan sauna- ja pesulatuvan paikalla. Rakennus on aikaisemmin toiminut myös kaakaopapupaahtimona.

Lasten ja nuorten kuvataidekoulu tarjoaa laajan oppimäärän kuvataiteen perusopetusta iältään 3-20 vuotiaille lapsille ja nuorille. Koulun Taustalla toimii Lappeenrannan Taideyhdistys ry.

Opintojen tavoitteena on laajan oppimäärän mukaisesti tarjota oppilaalle tietoja ja taitoja, joita hän voi soveltaa työskentelyssään, sekä oppia ilmaisemaan itseään. Opetus antaa valmiudet omalle taiteen tekemiselle ja hakeutumiseen jatko-opintoihin. (Lappeenrannan lasten ja nuorten kuvataidekoulu 2010)

4.6 Taidekoulu Estradi

Estradi tarjoaa taiteen perusopetusta sirkustaiteesta, teatteritaiteesta ja rytmimusiikista. Estradia ylläpitää Etelä-Karjalan Estradi ry. Koulu perustettiin vuonna 2005, kun kolme koulua, Lappeenrannan Bändikoulu, Lappeenrannan nuorisoteatteri ja sirkuskoulu Tuikku yhdistyivät. Sitä ennen koulut olivat toimineet omilla tahoillaan yhdistyksenä, kerhona tai yritysmuotoisena toimintana. Sirkuskoulu Tuikku oli aloittanut toimintansa vuonna 1989, ja aloitti sirkustaiteen taiteen perusopetuksen 2001. Nuorisoteatteri taas oli toiminut vuodesta 1996 lähtien, ja bändikoulu vuodesta

-97. Molemmat aloittivat taiteenperusopetuksen vuonna 2004, kun koulut siirtyivät yhteisiin toimitiloihin. Nämä kolme olivat tehneet aikaisemmin jo yhteistyötä, ja lopulta vuonna 2002 he aloittivat yhdessä TAIKO- taidekouluhankkeen, joka oli EU-rahoitteinen yhteisprojekti. Projektin päätyttyä 2004 koulut saivat yhteiset toimitilat, ja lopulta yhdistyivät yhdeksi taidekouluksi vuonna 2005. (estradi 2011)

Estradilla on neljä pääarvoa, joihin opetuksen voisi katsoa nojautuva. Niitä ovat itse taiteen tekeminen, yhteisöllisyys, sitoutuminen ja erilaisuus. Taiteen tekeminen arvona tarkoittaa, että oppimalla ja tutustumalla taiteeseen oppii myös arvostamaan taidetta ja ymmärtämään sen arvon oman itsensä kehittämisessä niin luovuudessa kuin myös älyllisesti. Yhteisöllisyys taas kuvastaa ryhmässä tekemistä, ja sosiaalistaitojen oppimista ja tietysti muiden ihmisten huomioonottamista. Erilaisuutta tulee arvostaa, niin taiteen tekemisessäkin kuin myös muissa ihmisissä. Erilaisuus on rikkaus, ja siihen tulee pyrkiä. Kuten myös muussa taiteen perusopetuksessa, myös esittävässä taiteissa on tärkeää sitoutua siihen mitä tekee. Vain harjoittelemalla voi tulla paremmaksi ja kehittyä. (estradi 2011)

4.7 Muut taiteen perusopetukseen vaikuttavat tahot

Lappeenrannassa on myös muita lastenkulttuuriin saralla työskenteleviä tahoja. Tällainen on muun muassa Valtakunnallisen lastenkulttuurikeskusten Taikalamppuverkostoon kuuluva Metku. Metkulla on Lappeenrannassa meneillään kulttuuripolku niminen hanke, jossa myös Lappeenrannan taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat mukana.

Tänä vuonna taiteen perusopetukseen vaikuttaa myös Koulutuksen arviointineuvosto, joka tänä vuonna on ottanut arvioitavakseen taiteen perusopetuksen.

Lappeenrannassa on myös muita lastenkulttuuriin saralla työskenteleviä tahoja. Tällainen on muun muassa Valtakunnallisen lastenkulttuurikeskusten

Taikalamppuverkostoon kuuluva Metku. Metkulla on Lappeenrannassa meneillään kulttuuripolku niminen hanke, jossa myös Lappeenrannan taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat mukana.

Tänä vuonna taiteen perusopetukseen vaikuttaa myös Koulutuksen arviointineuvosto, joka tänä vuonna on ottanut arvioitavakseen taiteen perusopetuksen.

4.7.1 Metku ja kulttuuripolku

Metku kuuluu valtakunnalliseen Taikalamppu-verkostoon. Taikalamppuverkosto on Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen lastenkulttuurikeskusten verkosto. Siihen kuuluu 11 lasten kulttuurikeskusta ympäri suomea. Metkun alueeseen kuuluu Etelä-Karjalan kunnat, ja sen tehtävä on lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen alueella. Lisäksi Metku pyrkii kehittämään taidekasvatusta ja antamaan kulttuuriperintökasvatusta. Metku toimii yhteistyössä kuntien taide- ja kulttuurilaitosten, koulujen, päiväkotien erilaista harrastustoimintaa ylläpitävien yhdistysten, seurakuntien, yritysten ja taiteen ja kulttuurin ammattilaisten kanssa. Tähän ryhmään kuuluvat myös Lappeenrannassa toimivat taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset. Metku muodostaa Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kopan kanssa lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakon, eli Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkoston. (metku-etelä-karjalan lastenkulttuurikeskus, 2010)

Metkulla on erilaisia hankkeita, kuten Kulttuuripolku, jossa taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat mukana. Kulttuuripolku on vuonna 2009 alkanut taidekasvatus- ja kulttuurisuunnitelma, joka on suunnattu Lappeenrannan peruskoulujen oppilaille. Sen tarkoitus on tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuuden tutustua oman kaupungin kulttuurielämään. Kulttuuripolku muodostuu työpajoista ja vierailuista, joissa oppilaat pääsevät tutustumaan taiteen perusopetuksen oppilaitosten lisäksi muihin kulttuurikohteisiin, kuten teatteriin, kirjastoon ja museoon. (metku-etelä-karjalan lastenkulttuurikeskus, 2010)

4.7.2 Koulutuksen arviointineuvosto

Koulutuksen arviointineuvosto toimii koulutuksen arvioinnin asiantuntijaelimenä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä. Neuvosto avustaa edellä mainittuja tahoja ja tukee koulutuksen järjestäjiä opetuksen arviointiin liittyvissä asioissa. Neuvosto kehittää ja järjestää koulujen ulkopuolista arviointia. Se hankkii ja analysoi tietoa, jota voidaan käyttää valtakunnallisen koulutuspoliittisen päätöksenteon ja koulutuksen kehittämisen pohjana. Neuvoston tiedoilla pohjataan myös koulutuksen paikallista kehittämistyötä ja päätöksentekoa, sekä tuetaan opiskelijoiden oppimista, opetustoimen henkilöstön työtä ja oppilaitosten kehittämistä. (koulutuksen arviointineuvosto,2011)

Tänä vuonna koulutuksen arviointineuvostolle on annettu tehtäväksi taiteen perusopetuksen pedagogiikan ja opetussuunnitelmien perusteiden toimivuuden arvioinnin. Neuvosto selvittää seuraavien asioita:

- ” 1. taiteen perusopetuksen pedagogiikan toimivuuden arviointi sekä laajan että yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden toimivuus
 - 2. opetussuunnitelman perusteiden ohjausvaikutus ja oppilaitoksen itsearviointi opetuksen laadun kehittämisen välineinä
 - 3. laajan oppimäärän ja yleisen oppimäärän työnjaon toimivuus
 - 4. oppilaan arvioinnin toteutuminen oppilaan kehittymistä ja opiskelun tavoitteiden asettamista tukevalla tavalla
- oppilaitosten yhteistyö taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.” (Taiteen perusopetuksen pedagogiikan ja opetussuunnitelmien perusteiden toimivuuden arviointi,2011)

5 OPETUSSUUNNITELMA

Laissa taiteen perusopetuksesta määrätään, että koulun tulee noudattaa opetushallituksen laatimaa opetussuunnitelmaa. Jokaisella taiteen alalla on oma opetussuunnitelmansa. Se on ikään kuin toimintasuunnitelma, joka määrittää koulun toimintaa ja opetusta. Sisältö voidaan jakaa kolmeen osaan: yleisiin, opetusta koskeviin sekä muihin määräyksiin. Yleisissä määräyksissä määritellään koulun toiminta-ajatus, sekä taideaineen opetuksen tavoitteet ja arvot. Lisäksi mainitaan koulun oppimiskäsitys, mihin opetus pyritään nojaamaan, jotta se tukisi

mahdollisimman tehokasta oppimista. Jokaisella taiteen alalla on oma oppimiskäsityksensä. Yleisissä määräyksissä voidaan mainita myös opetustarjonta, sekä mahdolliset yhteistyötahot ja miten toimintaa arvioidaan ja kehitetään.

Opetusmääräyksissä käsitellään opetuksen laajuutta, sekä opetusalueita ja järjestelyjä. Siinä määritellään opetuksen sisältöä, toteutustapoja ja opetuksen tavoitteita. Erikseen määritellään myös varhaisiän kasvatusta ja aikuisten opetusta koskevat tiedot. Varhaisiän opinnoilla tarkoitetaan alle kouluikäisille tarkoitettua taiteen perusopetusta, ja aikuisten opetuksella opetusta, joka annetaan yli 18 vuotiaille. Koulut voivat päättää aikuis- ja varhaisiän opintojen tarjoamisesta sen mukaan, onko niiden järjestämiselle tarvetta. Koulu itse määrittelee opintojen laajuuden. Osan varhaisiän opinnoista on mahdollista sisällyttää osaksi laajaa tai yleistä oppimäärää.

Opetusmääräyksissä käsitellään myös oppimäärän yksilöllistämistä, eli miten toimia tapauksessa, jos oppilas ei kykene sairauden tai vamman takia suoriutumaan opinnoista. Yleisesti ottaen niin sanotulle tavalliselle oppilaalle ei laadita henkilökohtaista opetussuunnitelmaa, ellei sitä pyydetä tai sille ei ole muuten tarvetta. Jokainen koulu päättää henkilökohtaisen opetussuunnitelman eli hopsin laatimisesta ja sen sisällöstä tapauskohtaisesti.

Muut määräykset käsittelevät oppilaaksi ottamista, mahdollisia tasosuorituksia, oppilasarviointia sekä todistuksia. Oppilasarvioinnissa määritellään miten oppilaan opiskelua arvioidaan. Arvioinnissa mainitaan myös, jos oppilaan on suoritettava ennen päättötodistuksen saamista päättötyö, jonka sisältö ja tekotapa myös määritellään. Todistuksen sisältö määritellään erikseen kohdassa todistukset. Opetussuunnitelmaan voi liittää liitteeksi myös koulun opetustarjonnan sisältöineen, tavoitteineen, sekä aine- ja ryhmäkohtaisine opetussuunnitelmineen, kuten esimerkiksi musiikin opetussuunnitelmassa on tapana. Opetushallituksen laatimien opetussuunnitelmien perusteiden lopussa on lista asioista, jotka tulee olla näkyvissä koulun opetussuunnitelmassa. Niitä ovat muun muassa edellä mainittujen lisäksi miten koulu hoitaa yhteistyön vanhempien sekä muiden tahojen kanssa. Myös kansainvälisyys tulee ottaa huomioon opetussuunnitelmassa, eli koulun tulee määritellä, miten kansainvälisyys näkyy koulun toiminnassa.

5.1 opetussuunnitelman uudistus

Opetushallitus on vahvistanut tällä hetkellä voimassa olevat opetussuunnitelmat vuonna 2005 ja 2002. Kaikkien alojen yleisen oppimäärän taiteenperusopetuksen perusteet on hyväksytty 2005 ja alakohtaisesti laajan oppimäärän perusteet vuonna 2002. Sirkustaiteen laajan oppimäärän perusteet on vahvistettu vuonna 2005. opetussuunnitelmat uusitaan noin kymmenen vuoden välein, ja seuraavan kerran ne uusitaan aikavälillä 2011-2014. Kouluissa on meneillään opetussuunnitelmien tarkistus, jossa mietitään nykyisen opsin toimivuutta ja mahdollisia muutosehdotuksia oph:ta varten, jotta uudet opsit saataisiin käyttöön 2014 (Kaija Kontunen 2011)

Opetussuunnitelman muutos tulee tarpeeseen, sillä nykyisen opetussuunnitelman toimivuudesta saatu palaute ei ole pelkästään positiivista.

”Tämänhetkinen opetussuunnitelma on hyvin maailmoja syleilevä, ja siinä käsitellään enemmän käsitteellisiä, metatason asioita. Nyt mennään niiden ohella takaisin vanhan opetussuunnitelman perusteisiin, joissa oli enemmän konkreettisia asioita. ” (Leila Kalttila, 2011).

Muutosehdotuksena on ainakin kuvataidekoulun puolelta, että uuteen opetussuunnitelmaan saataisiin enemmän konkretiaa, ja selvempiä ohjeita miten eri tilanteissa tulisi toimia. Kritiikkiä saa myös se, että koulujen omat opetussuunnitelmat muistuttavat liikaa opetushallituksen opetussuunnitelmien perusteita niin sisällöllisesti kuin myös ulkoisesti.

”oph toivoo että opsit olisivat talonsa näköisiä. Ja tämä ei siis ole sitä. paikallisuus ei tässä näy. Tämä on hyvin tällainen yleinen , sitä mitä yleisesti valtakunnallisesti tehdään. Mielestäni opsin pitäisi olla siis oikeasti sitä mitä kirjataan paperille, sitä mitä talossa tehdään, eikä niin päin että luetaan mitä täällä talossa pitäisi tehdä.”(Hannele Piippo-Fair 2011) .

Koulut haluaisivat, että opetussuunnitelma kuvastaisi nimen omaan heidän omaa toimintaansa ja käytäntöjensä. Nykyisellään koulun omasta toiminnasta opetussuunnitelmassa kertoo koulun toiminta-ajatus, sekä kurssitarjonta. Tarkastellessa eri oppilaitosten, kuten esimerkiksi Tanssiopiston ja musiikkiopiston opetussuunnitelmia, on huomattavissa että ne ovat lähes identtiset varsinaisiin opetussuunnitelman perusteisiin nähden. Mistä siis tällainen voi johtua? Vaikka

opetussuunnitelmien perusteet ovatkin niin sanottuja suuntaa-antavia ohjeita, ja jättävät jossain määrin oppilaitoksille varaa muokata sisältöä vastaamaan omia tarpeita, ne on kuitenkin luotu noudatettaviksi. ”Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista” (laaja opsi) .Koska oppilaitokset joutuvat hyväksymään opetushallituksen määräämät opetussuunnitelman perusteet, ja hyväksyttämään niiden pohjalta laaditun oman opetussuunnitelmansa kunnalla , tai muulla taholla, voi olla että hyvin paljon opetussuunnitelman perusteista poikkeavaa opetussuunnitelmaa ei hyväksytä.

5.2 Opetussuunnitelmien eroja ja yhtäläisyyksiä

Laajan oppimäärän ja yleisen oppimäärän opetussuunnitelmat eivät sisällöllisesti juuri eroa toisistaan. Molemmissa määritellään samat asiat, kuten oppimiskäsitys, arvot ja tavoitteet ja niin edelleen. Suurin ero lienee se, että laajan oppimäärän opetussuunnitelmat on laadittu erikseen eri taiteen aloille, lukuun ottamatta visuaalisten- ja esittävien taiteiden opetussuunnitelmia. Yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteet sisältävät taas kaikkien taiteenlajien opetussuunnitelmat, niin että jokaiselle alalle on määritelyt omat tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain.

Sisällöllisesti opetussuunnitelmat eroavat enimmäkseen oppimiskäsityksen, arvojen, tavoitteiden ja opetuksen sisällön osalta. Yhteinen tekijä kuitenkin on se, että kaikilla aloilla painotetaan ihmisten välistä vuorovaikutusta ja siihen liittyvien taitojen kartuttamista, taiteidenvälisyyttä ja siihen liittyvää yhteistyön edistämistä niin paikallisesti kuin kansainvälisestikin, sekä suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä (visuaalisten taiteiden laaja opsi). Rakenteellisesti ajatellen musiikin laaja oppimäärän opetussuunnitelma poikkeaa muista merkittävimmin. Vaikka opetuksen keskeiset sisällöt ja tavoitteet tulevat muissa opetussuunnitelmissa ilmi jo kohdassa tavoitteet ja keskeiset sisällöt, musiikin opetussuunnitelman lopussa on liite-osa, joka käsittelee eri tasojen (varhaisiän kasvatus, musiikin perustaso, musiikkiopistotaso) sisältöjä ja opetuksen järjestämistä tarkemmin. (musiikin laaja opsi). Tämä rakenne-ero pistää miettimään, miksi musiikin opetussuunnitelma on sisällöltään laajempi ja niin sanotusti tarkempi kuin muiden alojen suunnitelmat. Ero

voi johtua siitä, että musiikin perusopetus on vanhin taiteen perusopetuksen laji, ja sillä on suomessa pitkät perinteet. Näin ollen alaa varten on ehtinyt jo syntyä hyvin tarkka suunnitelmat ja käytännöt. Jos tarkastelee musiikin opetussuunnitelmaa, voi huomata verrattuna muihin taiteenaloihin, että se tähtää hyvin vahvasti ammatillisuuteen, ja opetus on hyvin tavoitteellista. Se voi olla myös syy tarkempaan opetussuunnitelmaan.

6 TUTKIMUKSEN ESITTELY

Kun aloin tutkimaan taiteen perusopetusta ja sitä, mitä se käytännössä tarkoittaa, törmäsin käsitteeseen opetussuunnitelma. Koska opetussuunnitelma määrittää pitkälle koulun toimintaa, ajattelin sen olevan hyvä lähtökohta sille, mistä näkökulmasta minun kannattaisi alkaa tutkimaan taiteen perusopetusta täällä lappeenrannassa. Tutkimusta varten tutustuin Opetushallituksen laatimiin opetussuunnitelmien perusteisiin. Erityisesti tutkinnan alle joutuivat ne taiteen alat, joita lappeenrannassa on tarjolla. Kun luin opetussuunnitelmien perusteita, esille nousi muutamia sellaisia kohtia, jotka herättivät kysymyksiä. Opetussuunnitelman perusteissa on tiettyjä kohtia, joissa mainitaan vain, että oppilaitos itse päättää tähän asiaan liittyvistä toimenpiteistä tai toteutuksesta. Tällaisia kohtia ovat muun muassa oppilaaksi ottamista käsittelevä kohta. Lisäksi opetussuunnitelmien perusteissa sanotaan, että koulun opetussuunnitelmassa tulee näkyä kansainvälisyys ja yhteistyö muiden tahojen kanssa, mutta niitä ei erikseen määritellä, miten ne kuuluisi toteuttaa. Tämä on jossain määrin ristiriidassa muun opetussuunnitelman kanssa, sillä muut asiat, esimerkiksi sisällöt ja tavoitteet, oppimisympäristöt sun muut on määritelty hyvinkin laajasti. Jos Opetushallituksen tavoite on saada koulujen toiminta nyky maailman mukaisesti kansainvälisemmäksi ja edistää koulujen verkostoitumista, miksi se ei ole määritellyt sitä, miten koulu voisi ottaa toiminnassaan huomioon kansainvälisyyden ja yhteistyön eri muodot.

Muun muassa nämä kysymykset mielessäni päätin tutkia, miten eri koulujen opetussuunnitelmissa näihin kysymyksiin vastataan, ja miten ne otetaan huomioon toiminnassa. Varsinaista tutkimusta varten pyysin kouluilta heidän

opetussuunnitelmiaan luettavaksi. Tässä vaiheessa koulujen välillä oli jo nähtävissä eroja, sillä toisilla opetussuunnitelmat olivat luettavissa suoraan heidän nettisivuiltaan, ja toisilla taas oli olemassa vain paperiversiot. Tutkiessani koulujen omia opetussuunnitelmia huomasin, ettei kysymyksiini kuitenkaan vastattu millään tapaa. Ne samat kohdat, mitkä opetushallituksen opetussuunnitelman perusteissa jätetään koulun itsensä päätettäväksi, oli sivuutettu joissain tapauksissa maininnalla, että oppilaitoksen rehtori päättää asiasta ja toimenpiteistä. Opetussuunnitelmia lukiessa nousi esille paljon muitakin asioita, mitä ei ole otettu huomioon edes opetussuunnitelmien perusteissa. Siksi tämä tutkimus käsittelee enimmäkseen niitä asioita, jotka eivät tule suoraan selville opetussuunnitelmista. Tutkimuksessa käsittelen koulujen opetussuunnitelmanteko prosessia, eli mitä kaikkea opetussuunnitelman tekemiseen liittyy, ja millaisia eroja eri kouluissa voi olla. En voinut itse arvioida koulun toimintaa ja miten opetussuunnitelma toteutuu käytännössä, koska minulla ei ole siihen tarvittavaa pedagogista osaamista. Niinpä kysyin kouluilta myös sitä, millaiset tahot valvovat ja arvioivat toimintaa, ja mikä on koulujen oma valvontamekanismi. Koulujen toiminnassa kiinnosti myös, miten usein opetussuunnitelmia tarkastetaan ja muutetaan, ja miten niiden noudattamisessa joustetaan.

Opetussuunnitelmista huomasin, ettei niissä käsitellä varsinaisesti oppilaita juuri ollenkaan. Toki arviointiin ja todistuksiin liittyvät asiat oli määritelty, mutta minua kiinnosti se, miten erilaiset lapset otetaan huomioon. Vammaiset lapset otetaan huomioon opseissa sen verran, että heille voidaan tehdä henkilökohtainen opetussuunnitelma, mutta entä miten heidän opetuksensa järjestetään? Entä miten koulu ottaa huomioon vieraskieliset lapset, kun he ovat kuitenkin kasvava asiakaskunta? Tai miten sitten vähävaraiset lapset huomioidaan? Onko heillä yhtäläinen mahdollisuus päästä opiskelemaan haluamaansa taiteen alaa? Opetussuunnitelmassa ei oteta myöskään huomioon kiusaamista, mikä minun mielestäni on nyky-yhteiskunnassa hyvinkin pinnalla oleva asia. Siksi halusin ottaa myös selville, miten paljon kiusaamista tapahtuu tpo-oppilaitoksissa, ja millaisilla toimenpiteillä koulut pyrkivät sitä estämään. Koulun toiminnan lisäksi kartoitan tässä tutkimuksessa myös koulujen yhteistyökuvioita niin vanhempien, kuin muidenkin tahojen kanssa, sekä otan selvää, millainen on taiteen perusopetuksen tulevaisuus lappeenrannassa ja miten koulut haluaisivat sitä muuttaa.

Varsinaisen tutkimuksen suoritin haastatteluilla. Opetussuunnitelmien pohjalta Laatumien kysymysten kautta haastattelin oppilaitosten rehtoreita, tai muita opetussuunnitelmista vastaavia henkilöitä. kysymyksiin vastasivat Lappeenrannan lasten ja nuorten Kuvataidekoulun rehtori Leila Kaltila, musiikkiopiston rehtori Hannele Piippo-Fair, Tanssiopisto Sonja Tammelan rehtori Kaija Kontunen, Estradin Tuottaja-taloudenhoitaja, vararehtori Leena Talasmo, sekä Käsityökoulun TPO-vastaava Marja-Liisa Blauberg. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna, jossa valmiiden kysymysten pohjalta koulun edustajat saivat vastata vapaasti. Haastatteluissa Käytetyt kysymykset ovat tämän opinnäytetyön liitteenä. (LIITE 3)

6.1 Opetussuunnitelma ja koulun toiminta

Tässä luvussa käsitellään, miten koulut tekevät opetussuunnitelmansa, ja millaisia vaiheita siihen liittyy, ja miten usein opetussuunnitelmaa tarkistetaan koulun toimesta. Luvussa käsitellään, miten opetussuunnitelmien toteutumista valvotaan niin ulko- kuin sisäpuolelta, sekä miten koulujen toimia arvioidaan. Koulun toimintaan liittyen luvussa tarkastellaan myös, missä tilanteissa ja millä tavalla opetussuunnitelman noudattamisessa joustetaan. Tärkeä osa koulujen toimintaa on osaava henkilökunta, joten tässä luvussa käsitellään myös koulujen opetushenkilöstön pätevyyttä, sekä tuottajan toimenkuvaa taiteen perusopetusta tarjoavassa oppilaitoksessa

Tässä luvussa käsitellään, miten koulut tekevät opetussuunnitelmansa, ja millaisia vaiheita siihen liittyy, ja miten usein opetussuunnitelmaa tarkistetaan koulun toimesta. Luvussa käsitellään, miten opetussuunnitelmien toteutumista valvotaan niin ulko- kuin sisäpuolelta, sekä miten koulujen toimia arvioidaan. Koulun toimintaan liittyen luvussa tarkastellaan myös, missä tilanteissa ja millä tavalla opetussuunnitelman noudattamisessa joustetaan. Tärkeä osa koulujen toimintaa on osaava henkilökunta, joten tässä luvussa käsitellään myös koulujen opetushenkilöstön pätevyyttä, sekä tuottajan toimenkuvaa taiteen perusopetusta tarjoavassa oppilaitoksessa.

6.1.1 Opetussuunnitelmantekoprosessi

Opetussuunnitelmantekoprosessi on kaikissa Lappeenrannan taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa hyvin samanlainen. Koska opetussuunnitelmien pohjana toimii opetushallituksen opetussuunnitelmien perusteet, oppilaitokset käyttävät sitä pohjana ja runkona, jonka ympärille koulun oma opetussuunnitelma luodaan. (Kalttila 2011). Opetussuunnitelman perusteita muutetaan noin 10 vuoden välein, ja koulut tekevät omat suunnitelmansa omaan tahtiinsa, mutta kuitenkin määrättyyn päivämäärään mennessä.

Monissa kouluissa opetussuunnitelman laatii työhön valittu työryhmä, joka kehittää opetussuunnitelmien perusteisiin pohjautuen koulun omaa opetussuunnitelmaa koulun omia käytäntöjä ja toimintaa vastaavaksi. Työryhmän kokoonpano on kouluissa hyvin erilainen. Yleensä se koostuu opettajista ja rehtorista, kuten tanssiopistolla ja kuvataidekoululla. Estradilla työryhmät muodostuvat eri lajien

vastuuopettajista ja opettajista. Tämä johtuu siitä, että Monitaidekouluna estradi joutuu tekemään kolmen eri taiteenlajin opetussuunnitelmat, toisin kuin muut koulut. (Talasmo 2011). Pienuutensa takia käsityökoulun opetussuunnitelman työryhmä koostuu taiteen perusopetus-vastaavasta ja toiminnanjohtajasta, joka toimii myös rehtorina. (Blauberg 2011)

”Ihan prosessina Se tarkoittaa silloin kokoontumisia, opsin perusteiden läpikäymistä ja miettimistä mikä on oleellista siinä meidän koulussa, omassa oppilaitoksessa. Eli mikä on se meidän oma erityislaatuisuus ja omaleimaisuus jonka haluamme siihen oman oppilaitoksen opsiin kirjata ylös.” (Kaija Kontunen 2011)

Opetussuunnitelman laatimisen jälkeen se täytyy hyväksyttää taholla, joka on myöntänyt opetusluvan, ja toimii opetuksen järjestäjänä. Lappeenrannan koulujen opetussuunnitelmat hyväksyvät joko koulun taustaorganisaatio, tai kunta. Kuvataidekoulun opetussuunnitelman hyväksyy Taideyhdistys, Tanssiopistolla tanssiopiston johtokunta. Estradin ja käsityökoulun opetussuunnitelmat hyväksyy lappeenrannan kunta.

Opetussuunnitelmien laatimisesta on vastuussa rehtori. Poikkeuksena estradi, jossa vastuu on vastuuopettajilla, sekä käsityökoululla, jossa opetussuunnitelmista on vastuussa TPO-vastaava ja toiminnanjohtaja. Päävastuu on kuitenkin aina oppilaitoksen rehtorilla.

6.1.2 Opetussuunnitelman toteutumisen valvonta

Kaikissa kouluissa toteutumista valvoo sisältä käsin rehtori, mutta myös vastuuopettajat (estradi) ja tpo-vastaava (käsityökoulu). Opetussuunnitelman toteutumista voi seurata myös yksittäinen opettaja arvioimalla, noudattaako oma opetus opetussuunnitelmaa. (tanssiopisto, musiikkiopisto). Kuvataidekoulun sisällä opsin toteutumista valvoo Lappeenrannan Taideyhdistys ry:n hallitus.

Ulkopuolelta koulun toimia ja opetussuunnitelman toteutumista voi arvioida ne tahot, jotka rahoittavat koulun toimintaa, kuten esimerkiksi estradin tapauksessa opetushallitus ja opetusministeriö. Myös kunta voi seurata opetuksen toteutumista vuosittaisten toimintakertomusten muodossa.(tanssiopisto). Valtio voi myös seurata

koulun toimintaa erilaisten tilastojen muodossa. Esimerkiksi musiikkiopistolla tilastoidaan kahdesti vuodessa annettujen opetustuntien määrät.

Oppilaitosten ulkopuolelta toimia seuraa tänä vuonna myös Koulujen arviointi neuvosto, joka juuri parasta aikaa tekee ulkoista arviointia Taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa, ja raportoi siitä vuoden loppuun mennessä.(Kaija Kontunen 2011)

6.1.3 Opsin tulkinnanvaraisuus

Koulujen kanta on, että koska opetussuunnitelmat ovat niin sanotusti runkoja, niissä on jouston varaa, ja niissä sovelletaankin hyvin paljon. Tanssiopisto kertoo opsinsa olevan tarkoituksellakin jo niin väljä, että se mahdollistaa sen käytön soveltaen. Väljyys helpottaa myös johtokunnan työtä, sillä aina opsia muutettaessa se tulee uudestaan hyväksyttäväksi.(Kontunen 2011)

”se näyttää ja kertoo sen että taiteen perusopetus on tavoitteelta toiselle etenemistä. tässä se muistuttaa siitä, että millä tavalla, mitkä tuntimäärät vähintään, milloin mitään ja mitä arviointi on. Ja sitten tietysti näitä tavoitteita ja sisältöjä. sitten sillä lukuvuoden aikana mietitään ne vuosittain vaihtelee teemat ja minkälaisia produktioita on ja minkälaisia metodeja niihin voidaan sisällyttää. Tämä on kyllä vaan sellainen runko ja sitä noudatetaan perustana, ja sitten muuten eletään luovasti ” (Leena Talasmo 2011).

Vaikka opetussuunnitelma on väljä, ja se mahdollistaa sen käytön soveltamisen, se sisältää myös määräyksiä, joissa ei ole soveltamisen varaa. Tällaisia ovat esimerkiksi oppilasarviointia koskevat määräykset.(Piippo-Fair 2011)

Se, miten opsia voidaan toteuttaa, riippuu täysin oppilasryhmistä ja ryhmien kokoonpanosta. Jos ryhmässä on paljon ongelmaoppilaita, kuvataidekoululla pyritään pitämään perusasioista kiinni. Käsityökoululla opsissa joustetaan yleensä ryhmäkoossa, sillä koulu on pieni, ja oppilaita ei aina ole tarpeeksi uuden ryhmän perustamiseen. Silloin voidaan tehdä pienempiä ryhmiä. Jos aloittavia oppilaita ei ole riittävästi, joka syksy ei edes aloiteta uutta ryhmää. Käsityökoulu tarjoaa käsityön yleistä oppimäärää, mikä tarkoittaa että se koostuu perus- ja työpajaopinnoista. Jos oppilaita ei ole riittävästi, joka vuosi ei ala myöskään työpajaopintoja.(Blauberg 2011)

6.1.4 Opsin tarkastaminen

”Joka viides vuosi sitä tarkastetaan kriittisesti ja tehdään parannusehdotuksia. Nyt minä päivitän sitä koko ajan. Merkitsen nykyiseen opsiin kohdat, joihin ollaan tekemässä muutosta. Opetussuunnitelmatyö on pitkän ajan prosessi. Muutostarpeita kirjataan koko ajan.” (Leila Kalttila 2011)

Opetussuunnitelman muutos tuo tullessaan sen, että jokaisessa koulussa on tällä hetkellä meneillään jonkinlainen prosessi, jossa opsin toimivuutta pohditaan, ja muutoksia kirjataan. Jos muutos ei olisi nyt ajankohtainen, opetussuunnitelmaa ei tarkasteltaisi niin aktiivisesti. Estradi tarkastaa opetussuunnitelmansa noin vuoden välein, tanssiopistolla harvemmin. Tanssiopistolla on opetussuunnitelman liitteenä oppiainekuvaukset, jotka toimivat tarkempana ohjeistuksena opetukselle, ja niitä näin ollen tarkastellaan vuosittain. Käsityökoululta todetaan, että opetussuunnitelmaa on tarkasteltu viimeksi silloin, kun toimitilat ovat muuttaneet. Uusi tpo-vastaava ei ole vielä ehtinyt päästä käsiksi muutoksiin, mutta tiedostaa niitä tarvittavan, ja tulossa oleva opetussuunnitelman muutos tarjoaa oivan mahdollisuuden siihen. Musiikkiopiston tämänhetkinen opetussuunnitelma on vuodelta 2004, ja sitä tarkastetaan parasta aikaa, ja vielä tarkemmin opsin uudistuksen yhteydessä. Musiikkiopisto soisi kuitenkin, että opsia tarkastettaisiin useammin, vaikka vuosittainkin.

6.1.5 Koulun toimien arviointi

Koulut eroavat siinä, miten usein heidän toimintaansa arvioidaan. Toisilla arviointi tapahtuu joka toinen vuosi, toisilla päivittäin, viikoittain ja kuukausittain. Käsityökoulu arvioi toimia ja tekee muutoksia tarvittaessa.

Kuvataidekoululla toimia arvioidaan suunnilleen joka toinen vuosi, ja se tapahtuu arviointikyselyllä joka on tarkoitettu opettajille, oppilaille ja oppilaiden vanhemmille, ja sillä pyritään kartoittamaan tyytyväisyyttä koulun toiminnasta. Kyselyssä kysytään esimerkiksi vanhempien tyytyväisyyttä opetuksen toteutukseen, ajankohtiin, lukukausimaksuihin, onko tarvetta vanhempainilloille ja tarvitaanko enemmän palautetta. Oppilaat täyttävät myös kyselyn, pienet antavat suullisen palautteen ja

isommat tekevät sen kirjallisesti. Yleensä saatu palaute on positiivista, negatiivinen palaute tulee yleensä jo lukukauden aikana suoraan. Kyselyiden pohjalta kerätyt vastaukset näyttävät, missä muutoksia tarvitaan, ja ne ohjaavat opetuksen toteutumista. On myös asioita, mihin ei voida vaikuttaa, vaikka niistä saadaan palautetta. Tällaisia asioita kuvataidekoulussa on muun muassa opetuksen aloittamisajankohdat. Ryhmiä joudutaan sovittamaan samoille päiville, eikä kaikkia voi mitenkään miellyttää ja kaikkien toivomuksia ottaa huomioon. (Kalttila 2011)

Estradilla toimia arvioidaan sisäisesti oman henkilökunnan kanssa muun muassa kehittämispäivillä, ja viikottais -ja kuukausipalavereissa. Toimia arvioidaan myös erilaisilla määrällisillä ja laadullisilla raporteilla, jotka toimitetaan opetushallitukselle. (Talasmo 2011)

Tanssiopistolla toimia arvioidaan usein, jopa päivittäin. Ja kun toimia arvioidaan, niin useimmiten tulee uusia linjauksia ja näin ollen myös muutoksia. Toimia arvioidaan myös vuosittain toimintasuunnitelman ja -kertomuksen muodossa. (Kontunen 2011)

Musiikkiopistolla toimia arvioidaan kuvataidekoulun tapaan asiakaskyselyllä, joka on parasta aikaa käynnissä. Kysely suunnataan opettajille ja oppilaille, ja sitä kautta kerätään tietoa monesta näkökulmasta. Opetuksen sisältöön kohdentuu koko ajan paineita ulkopuolelta, sillä musiikkiopistolta odotetaan kevyempää ja populistisempaa lähestymistapaa musiikkiin. Musiikkiopisto taistelee perinteiden ja nykymaailman välissä, sillä heidän yksi perustehtävistä on klassisen musiikin, musiikin historian sekä musiikin perinteiden välittäminen. (Piippo-Fair 2011)

6.1.6 Opettajilta vaadittu koulutus

Periaatteessa taiteen perusopetuksen oppilaitoksessa toimivalla opettajalla täytyy olla opetettavan alan koulutus ja pedagoginen koulutus. Kuvataidekoulussa opettajalta vaaditaan taiteen maisterin tutkinto, mutta myös ylempi korkeakoulututkinto käy. Tuntiopettajaksi kelpaa muullakin koulutuksella, esimerkiksi keskiasteen koulutus käy. Sijaisuuksia kuvataidekoulussa tekevät esimerkiksi Imatralta ammattikorkeakoulusta valmistuneet kuvataiteilijat. (Kalttila 2011)

Estradilla korkeakoulututkintoa vaaditaan aineiden vastuuopettajilta, mutta

tuntiopettajien koulutuksessa löytyy porukkaa laidasta laitaan. Näin siksi, että kaikissa lajeissa ei ole mahdollista suorittaa pedagogisia opintoja suoraan, vaan niillä on hieman erilaiset reitit. Esimerkiksi sirkustaiteen opettaja joutuu suorittamaan pedagogiset opintonsa teatterikorkeakoulun kautta. Opettajina voi toimia myös muusikot ja eri asteen konservatorio tutkinnoilla ja alemmalla korkeakoulututkinnolla. Apuohjaajina toimii myös joitakin Estradin omia ”kasvatteja” eli valmistuneita oppilaita. Opettajakunta nähdään kirjavana myös sen vuoksi, että esimerkiksi estradin bändikoulun tarpeita saattaa jossain määrin palvella paremmin muusikko, kuin sellainen henkilö, jolla on varsinainen koulutus musiikin opettajaksi. Estradin tavoite on kuitenkin että kaikilla opettajilla olisi mahdollista suorittaa jonkinlaiset pedagogiset opinnot. (Talamo 2011) (LIITE 1)

6.1.7 Tuottaja TPO-oppilaitoksissa

Erilaisista taloustilanteista riippuen koulut vastasivat hieman eritavalla, eivätkä olleet aivan yksimielisiä siitä, onko taiteen perusopetuksen oppilaitoksella mahdollista työllistää tuottajaa. Kuvataidekoulu ei voi palkata tuottajaa ainakaan täysipäiväiseksi työntekijäksi. Samoilla linjoilla on myös käsityökoulu, koska heidän koulunsa on hyvin pieni, eikä töitä riittäisi tuottajalle erikseen. Heistä olisi kuitenkin hienoa, jos joskus voisi käyttää ammatti-ihmistä. Vastanneet koulut olivat sitä mieltä, että tuottajaa on mahdollista käyttää muun muassa eri produktioiden markkinoinnissa ja tiedottamisessa, erilaisissa käytännön järjestelyissä esimerkiksi tilavuokrissa ja varauksissa. (Kontunen 2011).

Estradi on Lappeenrannan tpo-oppilaitoksista ainoa, jolla on vakituinen työntekijä tuottaja-nimikkeellä. Heillä Tuottaja vastaa taloudesta, markkinoinnista ja tuotannoista, yhdessä muun hallinnon jäsenien kanssa. Periaatteessa tuottaja osallistuu kaikkeen tarvittavaan. (Talamo 2011)

Musiikkiopistolla on paljon tapahtumia ja konsertteja vuosittain, joita pitäisi markkinoida paljon, mutta ei ole varsinaista henkilöä, joka voisi keskittyä vain ja ainoastaan siihen. Tällä hetkellä tuottamista ja markkinointia ja siihen liittyviä

konkreettisia asioita hoitaa joko rehtori tai toimistosihteeri. Musiikkiopisto kokee, että he näkyvät vähemmän, koska heillä ei ole aikaa ja työvoimaa tuottamisen ja markkinoinnin hoitamiseen. Piippo-Fair pohtii, ettei pienessä Lappeenrannan musiikkiopiston kokoisessa oppilaitoksessa ole välttämättä töitä kokopäiväiselle tuottajalle, mutta toteaa, että suuremmissa, esimerkiksi Espoon musiikkiopiston kokoisessa oppilaitoksessa voisi hyvinkin olla tarvetta tuottajalle.

6.2 Oppilaat opetussuunnitelmassa

Tässä luvussa käsitellään, miten lapset otetaan huomioon opetussuunnitelmassa ja koulun toiminnassa. Luvussa tarkastellaan vammaisia, vieraskielisiä ja vähävaraisia lapsia, ja sitä onko heillä yhtäläiset mahdollisuudet saada taiteen perusopetusta. Luvussa käsitellään myös, millaisilla valintaperusteilla lapset valitaan, ja ovatko kaikki tasa-arvoisia. Myös kiusaamista ja koulujen reagointia kiusaamiseen käsitellään. Koska luku käsittelee lapsia opetussuunnitelmassa, siinä tarkastellaan miten kauan eri alojen laajan tai yleisen oppimäärän opiskelussa menee, sekä mikä on koulujen käytäntö henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimisessa. alaluvussa .. mainituilla vammaisilla lapsilla tarkoitetaan erityisesti kehitysvammaisia lapsia, koska fyysinen vamma ei ole este kovin monessa taiteen lajissa, ja kehitysvammaiset tarvitsevat enemmän erityisosaamista oppimisen tueksi.

6.2.1 opiskeluaika

Kuvataidekoulussa laajan oppimäärän opiskelussa menee keskimäärin noin 8-9 vuotta. Opintojen kesto riippuu siitä, miten paljon oppilas ottaa kursseja, ja missä ajassa hän saa tuntikehyksen valmiiksi. Molempien oppimäärien lopussa on tehtävä päättötyö.

Tanssiopistolla yleisen oppimäärän opiskelussa menee noin viisi vuotta ja laajan noin kahdeksan vuotta. Paljon riippuu oppilaasta itsestään, lahjakas oppilas voi suorittaa laajan oppimäärän kuudessakin vuodessa. Tanssiopisto kuvailee valmistumisaikaansa hyvin väljäksi. Estradilla valmistumisaika on myös hyvin väljä, ja ajat vaihtelevat neljästä vuodesta kymmeneen vuoteen.

” me ollaan kovasti keskusteltu tuosta päättötyöasiasta. kun on perusopinnot ja syventävät opinnot että ne on vaan tällaisia etappeja, mutta vähän ollaan kritisoitu sitä että meillä on jotkut päättötyöt ihan kun jossain ammattioppilaitoksessa. Että sen harrastuksen pitää loppua siihen, kun nyt ollaan sitten valmistuttu taiteen perusopetuksesta tai se tutkinto on suoritettu”(Leena Talasmo 2011).

Estradilla halutaan painottaa taiteenperusopetuksen harrastuspainotteisuutta, ja harrastuksen elinikäisyyttä, eikä katkaista harrastusta opinnoista valmistumiseen, vaan kannustetaan jatkamaan sen parissa valmistumisen jälkeenkin.

Käsityökoulussa yleisen oppimäärän opiskelussa menee noin viisi vuotta. Koska koulu on pieni, oppilaita ei ole aina tarpeeksi, ja vuodessa opetusta annetaan noin 90 tuntia. Paljon riippuu siitä, pystyykö työpajaopintoja järjestämään ja näin ollen oppilaat siirtymään seuraavalle tasolle silloin, kun heillä ikä siihen sallii.

Musiikkiopiston laaja oppimäärä koostuu perusopinnoista ja musiikkiopistotasosta. Perusopinnot kestävät kahdeksan vuotta, jonka jälkeen siirrytään musiikkiopistotasolle joka kestää neljä vuotta. Keskimäärin siis opinnoissa menee 12 vuotta, mutta rehtori voi myöntää tapauskohtaisesti pari lisävuotta per taso. Näin ollen oppilas voi suorittaa opintojaan jopa 16 vuotta, mutta se on hyvin harvinaista. Yleensä lisäaikaa haetaan jomman kumman tason opintojen loppuun.

6.2.2 Oppilaiden valinta ja tasa-arvoisuus

Kuvataidekoulussa, käsityökoulussa, tanssiopistolla ja estradin teatterikoulun ja sirkuskoulun puolella oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Jos tulijoita on enemmän kuin paikkoja, kouluilla on eri menetelmät miten oppilaitokseen pääsevät oppilaat valitaan. Kuvataidekoululla pyritään löytämään paikka kaikille halukkaille. Ne, joille ei riitä paikkaa, jäävät varasijoille, ja paikka pyritään järjestämään heti kun se on mahdollista. Tanssiopisto pyrkii myös siihen, että kaikki halukkaat saavat opiskelupaikan. Jos paikkoja ei kuitenkaan ole, pyritään paikkoja vapauttamaan siirroilla. Myös uusien ryhmien perustaminen on mahdollista. Jossain määrin oppilaissa tapahtuu luonnollista valikoitumista tavoitteiden ja vaatimusten kasvaessa.

Harrastuksen edetessä oppilas kyllä itse huomaa, onko tanssi hänen lajinsa. Jossain määrin Kontunen kyseenalaistaa sen, kuinka tasa-arvoisia oppilaat lopulta ovat. Esimerkiksi oppilasmaksut vaikuttavat tasa-arvoisuuteen, samoin koulun sijainti. Oppilaat tulevat eri puolilta lappeenrantaa, sekä ympäristökunnista, joten joillakin matka on pidempi ja jossain määrin myös hankalampi.

Käsityökoululla oppilaspaikat arvotaan, jos hakijoita on paljon. Heillä oppilaaksi ottamista rajoittaa hakijan ikä. Opetus on tarkoitettu 4-16 vuotiaille lapsille, ja jos hakija on nuori, neljävuotias, niin häneltä edellytetään tiettyä omatoimisuutta. Näin siksi, että tarkoitus on ettei vanhemmat ole mukana tunneilla, ja opetus tapahtuu ryhmäopetuksena, jolloin yksityistä ohjausta ei ehditä antaa.

Estradin bändikoulussa oppilaat valitaan valintakokeella, jossa tarkistetaan oppilaan sävelkorva ja rytmitaju. Leena Talasmon mukaan näin toimitaan muun muassa siksi, että sellainen lapsi, jolla ei ole sellaista musiikkikorvaa, ei voi tulla onnelliseksi opetuksesta. Valinnan yhteydessä hakijaa myös haastatellaan, ja selvitetään hänen tavoitteitaan ja toiveitaan, ja mietitään pystyykö opetus vastaamaan oppilaan tarpeisiin.

Musiikkiopistolla oppilaat valitaan valintakokeilla. Hakijat testataan laulu- ja rytmitestillä, joista lasketaan pisteet. Vapaat oppilaspaikat määrittävät sen kuinka monta oppilasta loppujen lopuksi pystytään ottamaan sisään. Valintakokeessa kaikki hakijat ovat tasa-arvoisessa tilanteessa, mutta tilanne muuttuu siinä vaiheessa kun oppilaspaikkoja jaetaan. Vaikka oppilas on päässyt sisään, hän ei välttämättä pysty heti aloittamaan soitinopintoja, sillä hänen haluamaansa soittimeen ei välttämättä ole vapaita oppilaspaikkoja. Jotkut joutuvat odottamaan jopa koko lukuvuoden ja hakemaan uudestaan seuraavana vuonna. Tilanteita yritetään ratkaista tarjoamalla oppilaalle mahdollisuutta vaihtoehtoisen soittimeen, mutta usein siitä ei innostuta. Jos ajatellaan tasa-arvoisuutta opetustilanteessa, voi soittimissa olla eroja. Esimerkiksi pianossa opetusta saa kaksi kertaa viikossa 30 minuuttia, kun taas jossakin puhaltimessa voi saada vain kerran viikossa 45 minuuttia.

6.2.3 vähävaraiset, vammaiset ja vieraskieliset lapset

Vähävaraiset lapset:

Kuvataidekoulussa vähävaraisilla lapsilla on ollut mahdollista saada opetusta vapaaoppilaspaikoilla. Vapaaoppilaspaikkoja on voinut hakea syys- ja kevätlukukauden alussa. Vapaaoppilaspaikkojen määrä on riippunut koulun taloudellisesta tilanteesta. Jos tilanne on ollut hyvä, paikkoja on ollut runsaasti. Nyt vuoden 2011 alusta koulu on luopunut vapaaoppilaspaikoista, koska vähävaraisten lasten taideharrastusta hoitaa sosiaalitoimi.

Myös estradilla ja tanssiopistolla on mahdollista hakea vapaaoppilaspaikkaa, jonka koulu myöntää resurssien mukaan. Tanssiopistolla on noin 6 vapaaoppilaspaikkaa, jotka on jaettu 12 osittaiseksi vapaaoppilaspaikaksi, jotta mahdollisimman moni voi saada helpotusta lukukausimaksuihin. Musiikkiopistolla ei ole vapaaoppilaspaikkoja.

”historiassa tässä oppilaitoksessa niitä on ollut, mutta sen kontrolloiminen ja se rajan veto missä vähävaraisuuden kriteerit toteutuvat, osoittautuivat niin vaikeiksi että siitä luovuttiin.”(Hannele Piippo-Fair 2011)

Vieraskieliset lapset:

Joka koulussa on jossain määrin vieraskielisiä lapsia, varsinkin venäjän kieli on hyvin edustettuna. Kuvataidekoululla vieraskieliset lapset otetaan huomioon: on perustettu kaksi täysin venäjänkielistä ryhmää, sekä venäjänkielisiä on integroitu muihin ryhmiin. Koulussa on myös tällä hetkellä yksi venäjänkielinen opettaja ja harjoittelija. Kieltä ei koeta ongelmaksi, sillä lapset usein valitsevat ryhmän mieluummin kavereiden, kuin kielen mukaan. Tanssiopistolla ja estradillakin on jossain määrin vieraskielisiä oppilaita, mutta tarvetta erityisryhmien perustamiselle ei ole ollut. Heidän tarpeisiinsa vastataan kuitenkin siinä, että opettajat puhuvat kielitaidon salliessa englantia tai venäjää. Käsityökoulu toteaa, että heidän resurssinsa ovat vielä toistaiseksi liian pienet vieraskielisen ryhmän perustamiseen. Heilläkin on oppilaita, joiden äidinkieli on esimerkiksi venäjä, mutta he edellyttävät oppilailta suomenkielen osaamista ja ymmärtämistä.

Musiikkiopisto toteaa, että musiikki on onneksi kansainvälinen kieli, jota voi soittaa kaikilla kielillä ihan samalla tavalla. Musiikkiopistolla on jonkin verran, muttei tarpeeksi, käännetty materiaalia englanniksi, venäjäksi vielä vähemmän.

Venäjänkielinen toiminta tulee enemmän näkyviin muskaritoiminnassa, jolloin vanhemmat eivät puhu englantia, mutta lapset puhuvat suomea.

Vammaiset lapset:

Kuvataidekoulu vastaa kehitysvammaisten lasten tarpeisiin erityisryhmällä, joka on usein pienryhmä. Ryhmässä voidaan käyttää avustajia tai harjoittelijoita opettajan apuna. Lisäksi lievästi kehitysvammaisia voidaan integroida muihin ryhmiin. Ongelmaksi kuitenkin katsotaan vanhemmat, jotka eivät informoi koulua lapsen mahdollisesta diagnosoidusta tilasta tai sairaudesta. Tällaisissa tapauksissa voi käydä niin, että syntyy ryhmiä, joissa on useita ADHD-tapauksia. Tällaista ryhmää on hankala hallita, ja oppilaiden työskentely kärsii. Jos yksi ADHD-lapsi onnistuu jo häiriköimään ryhmää, niin useampi tapaus samassa ryhmässä on katastrofi.

Tanssiopisto pyrkii ottamaan vammaiset lapset huomioon siinä, minkä kokoisia ryhmiä tehdään. Ne ryhmät, joissa on lapsia joilla on joitakin haasteita, pyritään pitämään pienryhmänä. Vammainen oppilas huomioidaan myös tekemällä hänelle henkilökohtainen opetussuunnitelma. Käsityökoululla on tällä hetkellä vain yksi vammainen lapsi. Hänet on sijoitettu ryhmään, jossa on seitsemän häntä nuorempaa lasta. Opetuksen katsotaan hänen kohdaltaan sujuneen hyvin, sillä tekniikat ja työtavat ovat olleet hyvin joustavia, ja muut lapset hyvin avuliaita ja ymmärtäviä. Käsityökoululla on mahdollista käyttää avustajaa, mutta toistaiseksi siihen ei ole ollut tarvetta.

Estradilla ei ole erityisryhmiä. Jokunen ADHD tapaus on, ja he ovat osa tavallista ryhmää. Jos ryhmä on ollut levoton ja huomataan, että sen aiheuttaa joku lapsi, jolla on mahdollisesti joku diagnoosi, pyritään miettimään, olisiko mahdollista siirtää lapsi johonkin sellaiseen ryhmään tai lajiin, missä hän voisi enemmän toteuttaa itseään häiriköimättä muita. Kehitysvammaisia oppilaita estradilla ei ole, sillä heillä ei ole tällä hetkellä sellaista osaamista, jota tarvitaan erityisten lasten opetuksessa. Heillä opettajat ovat kuitenkin kiinnostuneita erityispedagogiikasta, ja sen antamista valmiuksista ja mahdollisuuksista opettaa myös erilaisia lapsia.

Musiikkiopistolla on muutama vammainen lapsi, ja tarvittaessa heille voidaan järjestää henkilökohtainen opetussuunnitelma.

”Edellyttää tietysti tiettyjä todistuksia, että voidaan sellainen tehdä, koska se vaikuttaa näihin tasosuoritus tilanteisiin että minkälaisia tasosuorituksia he tekee”(Piippo-Fair)

6.2.4 Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatiminen

Kuvataidekoulussa hops laaditaan, jos oppilas ei vamman tai sairauden vuoksi kykene etenemään normaalin opsin mukaan. Mutta tavalliselle oppilaalle sitä ei laadita erikseen. Opettajat laativat ryhmille ryhmäkohtaisen opetussuunnitelman, mutta lasten yksilölliset erot otetaan huomioon. Yksilölliset erot on otettava huomioon, koska tasoerot samanikäisten ryhmässä voivat olla suuret. Opetussuunnitelma laaditaan väljäksi, jotta oppilaat voivat kehittyä omaan tahtiinsa.

”Yksilön oppimisen tahtia on vaikea ennakoida. Hyvät tasolta toiselle voivat olla aikamoisia. Joku lapsi on täysin avuton tekijä natiivina, yhtä äkkiä tapahtuu huikea kehitys. Esimerkiksi oman kahdeksanvuotiaiden ryhmän oppilas tajusi näkevänsä ja hän osaavansa piirtää mallista. Oivallus näkyi ja kuului. Lapsen äiti tuli sanomaan että lapsi rakastaa kuvista. Mikä riemu syntyykään tämänkaltaisesta oivalluksesta. Ja tätä tapahtuu eri ikäisillä. Tämä on syy miksi emme ota oppilaksi pelkästään ns. ”kuvallisesti kehittyneitä” lasta tai nuorta, koska kiinnostus ja innostus ovat paljon tärkeämpiä indikaattoreita kuin valmiita avut.” (Leila Kaltila)

Myös estradi tekee vain ryhmäkohtaisen opetussuunnitelman, ellei kyseessä ole yksilöopetus kuten esimerkiksi pianon soitossa. Ryhmäkohtaisessa opetussuunnitelmassa kirjataan ylös ryhmän tavoitteet, ja niiden toteutumista sitten tarkastellaan lukukausien päättyessä. Opettajista riippuu, kuinka väljät tavoitteet ja opetussuunnitelmat tehdään.

Tanssiopisto ja käsityökoulu eivät tee yleensä yksilöllistettyjä opseja jokaiselle oppilaalle, mutta jos tarvetta on, voidaan sellainen tehdä.

Musiikkiopisto on Lappeenrannan oppilaitoksista ainoa, joka tarjoaa yksilöopetusta, ja tekee näin ollen henkilökohtaisen opetussuunnitelman jokaiselle oppilaalle. Jokainen opettaja laatii oppilaalleen suunnitelman, mihin kirjataan tavoitteita ja tehtäviä, mitä vuoden aikana aiotaan tehdä. Keväisin järjestetään arviointi, jossa sitten arvioidaan, onko tavoitteet toteutuneet.

6.2.5 Kiusaaminen

Kuvataidekoulussa kiusaamista katsotaan tapahtuvan hyvin vähän. Vain yksi mainittava kiusaamistapaus on sattunut, jossa jouduttiin haastattelemaan oppilaita ja vanhemmille ilmoitettiin. Kiusaamiseen pyritään puuttumaan heti, mutta opettajista riippuu, minkä he katsovat kiusaamiseksi ja minkä ikään kuuluvaksi kiusoitteiksi. Myös oppilaiden herkkyydellä on oma vaikutuksensa, sillä jotkut ovat herkempiä ja pitävät kiusaamisena jotain sellaista, mistä toinen ei välitä ollenkaan. Yleensä kiusaaminen on tyttöjen porukoissa tapahtuvaa. Tytöt klikkiytyvät nopeasti ja saattavat ottaa jonkun silmätikukseen.

Tanssiopistollakaan kiusaamista ei juuri tapahdu, ja poikien nahisteluunkin pyritään puuttumaan jo heti alku vaiheessa. Tanssiopisto nosti esille myös työyhteisössä tapahtuvan kiusaamisen, johon he pyrkivät myös puuttumaan heti. Myöskään estradilla ja käsityökoulussa kiusaamista ei juuri tapahdu. Käsityökoulussa kiusaamista ehkäistään muun muassa sillä, että uusien oppilaiden kanssa käydään aina koulun säännöt läpi. Sääntöihin kuuluu, ettei toisen työtä arvostella, eikä sanota siitä ikäviä asioita. Musiikkiopistolla kiusaamista ei tietävästi tapahdu, enemmänkin koetaan että siellä vallitsee hyvä ilmapiiri. Pois ei suljeta kuitenkaan sitä mahdollisuutta, että joku voi tuntea tulevansa kiusatuksi esimerkiksi musiikin perusteiden teorialunneilla, jos ei osaa tai uskalla.

Kaikki koulut ovat yhtä mieltä siinä, että kiusaamista tapahtuu heillä vähemmän kuin peruskoulussa. Tämä johtuu siitä, että oppilaat ovat itse omasta halustaan ja kiinnostuksestaan johtuen hakeutuneet taiteen perusopetuksen piiriin, ja ovat siksi motivoituneita oppimaan.

” se on jännä että tämmöisessä talossa nämä lapset kun kasvaa, niin ne näkee semmoisia vähän erikoisia taiteilijapersoonia. niin täällä on joukossa aina vähän sellaisia ”kummajaisia”, ei ihan sellaisia perus arki nuoria . täällä kasvaa sellaiseen suvaitsevaisuuteen jo luonnostaan, että sellainen jonkinlainen sallivuus on luonnollista että joku voi olla ihan mitä vaan” (Leena Talasmo 2011).

Se, pitäisikö kiusaaminen liittää opetussuunnitelmaan, jakaa mielipiteitä. Nykyisessä

opetussuunnitelmissa asiaa sivuaa oppimisympäristö, mikä määrittelee fyysisen ja myös psyykkisen oppimisympäristön. Kuvataidekoululla opsissa mainitaan myös työrauha ja suvaitsevaisuus. Toisten mielestä kiusaamiseen puuttuminen on itsestään selvä asia, eikä sen alleviivaamista nähdä tarpeellisena. Toiset taas ovat vastaavasti sitä mieltä, että se saattaisi ihan hyvinkin tulla uuteen opetussuunnitelmaan erilliseksi kohdaksi, jossa käsitellään kiusaamiseen puuttumisen käytäntöjä. Musiikkiopisto työstää tällä hetkellä varhaisen puuttumisen mallia, jossa määritellään ne toimintamallit, joilla kiusaamiseen puututaan.

6.3 Yhteistyön eri muodot

Tämä luku käsittelee yhteistyötä. Siinä käsitellään, millaisin keinoin koulut pitävät yhteyttä ja yhteistyötä yllä oppilaiden vanhempien kanssa, kuten myös muiden taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa. Kouluilla voi olla myös yhteistyötä muiden tahojen, kuten peruskoulujen ja kunnan muiden kulttuuritahojen kanssa. Yhteistyön toimivuus on avainasemassa. Taiteiden välisyys kattaa suurimman osan koulujen välisestä yhteistyöstä. Kouluilla voi olla myös kansainvälisiä yhteistyökuvioita, ja kansainvälisyyttä koulujen toiminnassa tarkastellaan myös.

6.3.1 Koulujen ja vanhempien välinen yhteistyö

Kaikkien koulujen mielestä yhteistyö vanhempien kanssa sujuu hyvin. Kuvataidekoululla yhteyttä vanhempiin pidetään vanhempainilloilla noin kerran lukuvuodessa, sekä informaatiotilaisuuksilla, joita järjestetään syksyisin ja keväisin. Näissä tilaisuuksissa vanhemmille kerrotaan kaikkea opintoihin liittyvästä, muun muassa sen kestosta ja porrastuksesta, lukukausimaksujen maksamisesta, lukujärjestyksistä ja opinto-oppaasta. Vanhempainiltoja on korvattu myös yhteistyöpäivillä, joissa vanhemmat tekevät töitä lastensa kanssa. Suosittuja ovat myös viikonlopputyöpajat, joissa vanhemmat voivat työskennellä rinnakkain lasten kanssa. Keväisin järjestetään myös pihapäiviä, joihin vanhemmat voivat osallistua pienten lasten kanssa. Vanhempien oma aktiivisuus myös ratkaisee. Useimmiten pienten lasten vanhemmat ovat aktiivisempia, mutta on myös niitä vanhempia jotka

tulevat hakemaan lapset iästä riippumatta ja tulevat seuraamaan , mitä tehdään.

”Sitten on myös lapsia, joiden vanhempia ei näe koskaan.” (Leila Kaltila 2011)

Estradilla vanhempiin pidetään yhteyttä kirjeillä ja puhelimella, mutta myös syksyisin järjestytävillä avointen ovien päivässä. Estradi kuitenkin kokee, että vanhempien osallistuminen koulun toimintaan ja eri produktioihin on hyvin vähäistä, muutamaa aktiivista vanhempaa lukuun ottamatta. Vanhempien työpanostuksen puuttuminen on korvattu työllisyyspoliittisella hankkeella, jossa eri alan nuoret harjoittelijat pääsevät hoitamaan esimerkiksi valaistusta, ääntä ja miksausta, lavastusta, buffetia ja järjestyksen valvontaa.

Tanssiopisto hoitaa tiedottamisen vanhempiin päin tiedotteilla, varsinkin silloin kun tekeillä on jokin produktio tai esitys. Lisäksi vanhemmat saavat paljon informaatiota koulun nettisivuilta. Usein myös tuntien loputtua opettajilla on aikaa vaihtaa muutama sana vanhempien kanssa. Alle kymmenen vuotiaiden ryhmille järjestetään kerran kuussa vanhempain vartteja, joissa tietyn tunnin aikana vanhemmat voivat tulla tunnin lopuksi seuraamaan opetusta ja juttelemaan opettajien kanssa. Talkootyötä produktioiden yhteydessä on kuitenkin hyvin vähän, eikä tanssiopisto velvoita vanhempia osallistumaan siihen. He kokevat, että vanhemmat ovat ihan tyytyväisiä siihen, ettei kaikissa lasten harrastuksissa tarvitse olla osallisena.

Käsityökoulussa vanhemmille ilmoitetaan postilla, sähköpostilla tai puhelimella, jos jotain ilmoitettavaa ilmenee. Usein vanhemmat itse ottavat yhteyttä, jos on jotain kysyttävää. Useimmiten vanhemmat myös jäävät juttelemaan lapsia hakiessaan, jolloin opettajilla on aikaa .

Musiikkiopistolla yhteys vanhempiin hoidetaan suoraan opettajien kautta. Se vähän vaihtelee, toiset pitävät enemmän yhteyttä kuin toiset. Vanhempien ja opettajien yhteistyötä kannustetaan, sillä soitinopinnoissa vanhempien tuki on tärkeää. Vanhemmilta ei edellytetä että he osaisivat itse soittaa soitinta, mutta yhteistyöllä pyritään edesauttamaan sitä, että vanhemmat ovat tietoisia mitä lasten pitäisi tehdä, ja osaavat näin ollen kiinnittää joihinkin asioihin huomiota. Vanhempainiltoja on järjestetty syksyisin, mutta niistä ollaan luopumassa, koska opettajat hoitavat suoraan yhteyden vanhempiin. Musiikkiopisto julkaisee myös tiedotuslehteä kahdesti vuodessa, joka jaetaan vanhemmille oppilaiden kautta.

6.3.2 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Kuvataidekoulu mainitsee viime aikoina tehneensä paljon yhteistyötä musiikkiopiston kanssa. Viime syksynä käynnistyi myös MuKuTa-kokeilu ryhmä, joka yhdistää musiikin, tanssin ja kuvataiteen opetuksen eskari-ikäisten ryhmässä. Kuvataidekoululla on myös yhteistyötä Taikalamppuverkostoon kuuluvan Metkun kanssa. Koululla tarjotaan syksyisin kuvataiteen opetusta tokaluokkalaisille.

” (MuKuTa) Ryhmässä koukataan huomattavasti syvemmälle, kun opetuksessa käsitellään kolmen eri taiteenlajin samat peruselementit. Vanhempien ohella opettajilta on tullut hyvää palautetta. Tämä taiteiden välisyyden idea on moniaistisuudessa. ”(Leila Kaltila 2011).

Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa näkyy myös erilaisissa produktioissa, esimerkiksi Lumiukko ja Talvitanssi esityksessä. Kuvataidekoulu teki esitykseen kuvamateriaalin, diaesityksen, julisteen ja jonkin verran skenaariota. Tanssiopistolta tulivat tanssijat, sekä musiikki musiikkiopistolta kaupunginorkesterilla vahvistettuna. Moniaistisuus on yhteistyöprojektien vahvuus.

Tanssiopisto mainitsee yhteistyön näkyvän yhteisissä produktioissa, mutta heillä on myös opettajien koulutukseen ja kollegiaalisuuteen liittyvää yhteistyötä. Lisäksi mainitaan myös yhteistyö muiden tanssiopistojen rehtorien kanssa, sekä yhteistyö oman kaupungin oppilaitosten rehtorien kanssa. Tanssiopistolla on myös yhteistyötä metkun kanssa, ja he tarjoavat tanssinopetusta ekaluokkalaisille kerran lukuvuodessa. Estradi mainitsee myös yhteistyön näkyvän yhteisissä projekteissa, sekä yhteistyön oman kaupungin rehtoreiden kanssa. Lisäksi yhteistyötä ja verkostumista, sekä alojen kehittämistä hoidetaan valtakunnallisilla taiteen perusopetuspäivillä.

Käsityökoulu mainitsee tekevänsä paljon yhteistyötä Metkun kanssa. Ensi syksynä alkava taitopolku-hanke tuo 6. luokkalaiset käsityökouluun. Taitopolku on osa Metkun Kulttuuripolku-hanketta. Keväisin järjestetään myös taitotuokioita, joihin kutsutaan

lähi alueen kouluja. Ilmainen työpaja kestää 45 minuuttia, jonka aikana tutustutaan käsityökoulun toimintaan, Galleria Laurassa olevaan näyttelyyn, sekä tehdään jokin käsityö. Nyt myös päiväkodit ovat olleet kiinnostuneita tulemaan työpajoihin, viettämään kevätretkeä.

Musiikkiopistolla on yhteistyötä niin muiden taiteen perusopetuksen oppilaitosten, kuin myös peruskoulun kanssa. Kiinteää yhteistyötä on Armilan yläkoulun ja Alakylän musiikkiluokkien kanssa. Myös yhteistyö kimpisen lukion kanssa tulee tulevaisuudessa tiivistymään, kun he muuttavat uusiin tiloihin kimpisen koulukeskukseen. Koulujen lisäksi opistolla on yhteistyötä kaupunginorkesterin kanssa, sekä yhteistyökuvioita teatterin kanssa on viritteillä. Myös museon kanssa opistolla on lasten taideworkshopeja, musiikki ja maalaus työpajoja, sekä Museo mummo-työpajoja eskari-ikäisille. Muskariryhmät tekevät myös vierailuja vanhainkoteihin, ja sitä osa-aluetta halutaan kehittää. Musiikkiopisto on myös vuoden ajan täydennyskouluttanut kaupungin luokanopettajia ja varhaiskasvattajia musiikin saralla. Itse kaupungin kanssa yhteistyö on säännöllisen harvaa, mutta sitä toivotaan olevan enemmän tulevaisuudessa.

Vaikka yhteistyötä muiden koulujen kanssa onkin, ja vaikka miten kivaa sitä onkin tehdä, sitä toivottaisiin olevan enemmän. Yhteistyötä rajoittaa ajan puute, sillä omankin koulun pyörittämiseen pitäisi jäädä aikaa. Joskus myöskään resurssit eivät anna mahdollisuutta osallistua kaikkeen.

6.3.3 Taiteiden välisyys

Koulut toteavat taiteiden välisyyden näkyvän erityisesti koulujen yhteisissä projekteissa. Tanssiopiston opetussuunnitelman mukaan heillä opiskeleva oppilas voi hyväksilukea tiettyjä kursseja, jotka on suorittanut kuvataidekoulussa. Heille taiteidenvälisyys on tärkeää, ja sitä halutaan ylläpitää ja laajentaa. Kontunen toteaa, että tanssi on jo itsessään hyvin monitaiteellinen laji, sillä useimmiten siihen kuitenkin liittyy musiikki, sekä esityksissä tarvitaan myös visuaalista puolta ja rekvisiittaa.

Monitaidekouluna taiteiden välisyys on Estradin valttikortti. Se on heille luonnollinen

asia, mitä heillä pyritään tekemään niin isosti kuin pienestikin. Taiteiden välisyyden mahdollisuutena nähdään, että sen avulla pääsee rikkomaan perinteisen taiteen rajoja yhdistelemällä eri lajeja. Heillä on mahdollista, että eri lajien oppilaat keskenään esityksiä ja produktioita. Esimerkkinä estradilta mainitaan musiikkiteatteri esitys *Piece of Cake*, joka yhdisti musiikkia ja teatteri-ilmaisua. Esityksessä oli erityistä myös se, että esiintymään pääsivät myöskin piano ja rumpu oppilaat, jotka eivät yleensä pääse esiintymään ja esittelemään taitojaan tavallisissa produktioissa.

6.3.4 Kansainvälisyys kouluissa

Monissa kouluissa kansainvälisyys näkyy vieraskielisten oppilaiden muodossa. Venäläisiä on paljon, mutta jonkin verran myös muun maalaisia. Tanssiopistossa kansainvälisyyteen liittyy vierailut Suomen rajojen ulkopuolella, muun muassa Pietarissa erilaisilla esiintymismatkoilla ja seminaareissa, joissa myös oppilaita voi olla mukana. Lisäksi tanssiopistolla vierailee ulkomaisia tanssiryhmiä, joiden kanssa voidaan järjestää myös yhteisnäytöksiä silloin tällöin. Tanssissa itsessään on myös paljon etnisiä elementtejä, ja oppilaille pyritään opettamaan muiden maiden tanssikulttuuria. Käsityökoulussa kansainvälisyys näkyy pienissä asioissa, kuten erilaissa materiaaleissa ja tekniikoissa.

”jos meillä on vaikka tuossa galleria Laurassa joku näyttely, meillä oli joku aika sitten virolainen nukke -näyttely. Niin silloin tietysti lasten kanssa tutustutaan siihen näyttelyyn”(Marja-Liisa Blauberg 2011)

Estradilla on ollut yhteistyötä Pietarin kaupungin Gatchinan oppilaitoksen kanssa, ja Pietari-kontaktia on viritteillä, samoin kulttuurisiltahanke. Estradilla on myös ollut venäläinen sirkuksen opettaja, joka tarjosi ensiluokkaista tietämystä venäläisestä nykysirkuksesta. Myös musiikkiopistolla on yhteyksiä venäjälle.

”kaupungin kanssa on yhteistyökuviona nyt tämä kulttuurisilta-hanke, joka on suuri kolmevuotinen hanke. siinä on mukana tpo-oppilaitoksia ja siinä yritetään rakentaa tällaista vaihtoja, vuorovaikutusta, kulttuurista vaihtoa Pietarin ja Lappeenrannan välille. Ja siinä tämä kansainvälisyys tulee näkymään enemmänkin täällä kuin mitä se nyt näkyy.”(Piippo-Fair 2011).

Kansainvälisyys näkyy myös vierailuina, sillä pietarilaisesta musiikkikoulusta on

tulossa oppilaita esiintymään 27.4.. Lisäksi opiston omia oppilaita käy välillä muissa maissa kilpailemassa. Musiikkiopisto ei kuitenkaan määrätietoisesti hakeudu kansainväliseen toimintaa, sillä heillä on paljon omaakin toimintaa.

6.4 Koulun toimintaan vaikuttavat ilmiöt

Tämä luku käsittelee sitä, millaisia ilmiöt ja muuta vaikuttajat ovat vaikuttaneet taiteen perusopetuksen oppilasmääriin ja eri taiteen alojen suosioon. Koulujen mielipidettä kysyttiin siihen, miksi tietyt alat ovat asettuneet Lappeenrantaan. Myös peruskoulujen taideaineiden tuntien vähentymisen ja valinnaistumisen vaikutusta taiteen perusopetukseen tarkastellaan. Oppilasmääriin voi vaikuttaa monia muitakin asioita, ja tässä luvussa käsitellään myös, millaisten ilmiöiden koulut kokevat vaikuttaneen heidän suosioonsa.

Tämä luku käsittelee sitä, millaisia ilmiöt ja muuta vaikuttajat ovat vaikuttaneet taiteen perusopetuksen oppilasmääriin ja eri taiteen alojen suosioon. Koulujen mielipidettä kysyttiin siihen, miksi tietyt alat ovat asettuneet Lappeenrantaan. Myös peruskoulujen taideaineiden tuntien vähentymisen ja valinnaistumisen vaikutusta taiteen perusopetukseen tarkastellaan. Oppilasmääriin voi vaikuttaa monia muitakin asioita, ja tässä luvussa käsitellään myös, millaisten ilmiöiden koulut kokevat vaikuttaneen heidän suosioonsa.

6.4.1 Taiteenalojen asettuminen Lappeenrantaan

Ennen kuin tanssiopisto saapui Lappeenrantaan, siellä oli jo jonkin verran ollut tanssin opetusta tarjolla. Kontunen pohtii, että syy siihen, miksi tanssi alun perinkin saapui Lappeenrantaan oli se, että täällä oli jo kaupungin teatteri, joka joskus tarvitsi myös tanssijoita. Toisaalta, alue oli uusi, ja nähtiin että tanssin opetukselle olisi ehkä silloin tarvetta. Tarjonta luo melkein aina kysyntää, ja näin on käynyt ainakin tanssiopiston kannalta. Myös musiikkiopiston olemassa olo on voinut vaikuttaa uusien oppilaitosten asettumiseen, sillä koulujen ei ole tarvinnut yksin raivata polkuaan.

” täällä on tosi kattavasti taiteenperusopetuksen eri lajeja saatavilla. Ja kyllä ne on varmaan ruokkinut toinen toisiaan , että on helpompi olla kun on, vaikka ei ole saman lajin edustajaa, niin kuitenkin lasten perusopetuksen edustajia. Silloin on helpompi olla kun saa sitä vuorovaikutustakin sitten ettei ole ihan yksinäinen susi, jossain paikkakunnalla jotain asiaa yrittämässä viedä eteenpäin” (Kaija Kontunen 2011)

Kuvataidekouluja perustettiin vuonna 1980 varsin vähän. Lappeenrannan lasten ja nuorten kuvataidekoulu oli ensimmäisten joukossa. Koulu tuli Lappeenrantaan musiikkiopiston ja tanssiopiston jälkeen. Sen jälkeen huomattavasti myöhemmin vasta Estradi bändi-, sirkus- ja teatterikoulujen yhdistymisen kautta. Lappeenrannassa Käsityö on toiminut aikaisemmin yhdistysten toimesta.

Musiikkiopisto on sitä mieltä, että Lappeenrannassa vallitsee kulttuurimyönteinen ilmapiiri, jossa arvostetaan kulttuurin tekemistä ja taiteen perusopetuksen oppilaitosten panosta. Sen varaan on hyvä rakentaa toimintaa, kun ihmisiltä saadaan hyvää palautetta konserteista ja tapahtumista. Ja tietysti opetuksen luoma osaamien luo mielenkiintoisia esityksiä.

Koulut näkevät, että tiettyjen alojen asettuminen juuri Lappeenrantaan johtuu niin tarjonnasta kuin myös opetuksen luomasta osaamisesta. Ne ruokkivat toisiaan, ja tarjontaan vaikuttavat myös aika ja ajan vaatimukset. Opetuksen tarjonta ja laatu on hyvää, siitä kertoo myös se, että Lappeenrannassa taiteen perusopetuksen valtiontuen piiriin kuuluu keskimäärin enemmän eri alojen oppilaitoksia, kuin missään muussa kunnassa. (Kaltila, Kontunen 2011). Positiivista on myös se, että oppilaitokset ovat kaikki yksityisiä, ja suunnilleen samankokoisia. Tosin musiikkiopisto on hieman suurempi muita, ja sillä on ehkä vankimmat jalansijat kaupungissa. Sitä huolimatta koulut ovat samassa veneessä, ja tekevät työtä itsenäisesti kaupungin hyväksi.

6.4.2 Oppilasmääriin vaikuttavat ilmiöt

Tanssiopisto nimeää mediassa paljon viimeaikoina esillä olleet tanssiohjelmat, kuten Tanssii tähtien kanssa, ja Dance, osittain syyksi siihen, miksi oppilaita tanssiopistolla riittää. Paljon vaikuttaa myös se, että tanssi on ylipäätään Lappeenrannan alueella

suosittu harrastusmuoto, mutta nämä tv-ohjelmat ovat viimeaikoina innostaneet oppilaita paljon sen takia, että siinä näkee sen mihin voi päästä, jos jaksaa harjoitella. Myös Etradilla on samankaltaisia kokemuksia, sillä ensimmäisten Idols- kausien aikana bändikouluun oli paljon lauluoppilaaksi hakijoita. Ilmiö on kuitenkin laantunut, ja on myös tajuttu, ettei koulu ole mikään varsinainen tähti tehdas.

Kuvataidekoulu kokee, että suurin oppilasmääriin vaikuttava asia on taiteen perusopetuksen laaja tarjonta Lappeenrannassa. Aikaisemmin oppilaat olivat kolmessa oppilaitoksessa, mutta nyt ne ovat jakautuneet viiteen oppilaitokseen, mikä tietysti luo kilpailua. Taloustilanteen katsotaan vaikuttavan kuitenkin kaikista eniten. Talouden ollessa hyvä oppilaita on paljon, ja kun taloustilanne huononee, se näkyy oppilasmäärien vähentymisenä. Koska opetus on myös jossain määrin kallista, se rajoittaa joidenkin oppilaaksi hakeutumista. Vaikka tähän ongelmaan on vastattu vapaaoppilaspaikoilla ja sosiaalitoimen avulla, jotkut vanhemmat eivät siitäkään huolimatta koe, että heidän lahjakkaalle lapselle kuuluisi tällainen ylellisyys. Lappeenrannan kaupunki edellyttää, että taiteen perusopetuksen lukukausimaksut ovat kaikissa kouluissa samalla linjalla ja vertailukelpoisia keskenään. Kuvataidekoulu mainitsee myös Metkun vaikuttavan oppilasmääriin. Yhteistyö Metkun kanssa oletettiin houkuttelevan kuvataidekouluun enemmän oppilaita, mutta tosi asiassa se on toiminut aivan päin vastoin.

Käsityökoululla katsotaan, että käsityö on nyt tällä hetkellä muodikasta, ja ihmiset ovat tajunneet ettei se ole pelkästään vain ompelukoneella ompelua ja neulomista, vaan se voi olla hyvin monipuolista. Esimerkiksi käsityökoululla voi opetella hopeakorujen tekoa, betonitöitä ja kierrätysmateriaalien käyttöä. Myös vanhemmilla on vaikutus siihen onko lapsi kiinnostunut. Jos vanhempi on kiinnostunut käsityöistä, hän osaa tarjota myös lapselle mahdollisuutta opetella sitä. Musiikkiopisto mainitsee kaverit hyväksi motiiviksi lähteä musiikkiopistoon. Lisäksi opetuksen luoma osaaminen vaikuttaa. Opettajakunnassa on vähän vaihtuvuutta, joka kertoo opettajien viihtyvyydestä. Ja opettajat yhdessä luovat sitä kuvaa ja brändiä, mikä koulusta sitten näkyy ulospäin.

6.4.3 Taideaineiden vähentyminen ja valinnaistuminen peruskoulussa

Kuvataidekoulut syntyivät 80-luvulla vastaamaan silloisesta peruskoulun tunti uudistuksesta johtunutta taideaineiden vähentymistä. Kuvataidekoululla edelleenkin nähdään, että syy miksi oppilaita on paljon johtuu nimenomaan siitä, että peruskoulussa on yhä vähenevissä määrin taito ja taide aineiden opetusta. Peruskoulun opetussuunnitelman mukaisen valinnaisaineiden lisääminen ei kuitenkaan parantanut kuvataiteen asemaa, vaan huononsi sitä entisestään. Kalttila kuitenkin näkee, että peruskoulun puolella olisi varmasti lahjakkaita lapsia, joille pitäisi saada mahdollisuus opiskella jossakin taiteen perusopetuksen oppilaitoksessa. Kuvataidekoulussa on lukiolaisilla mahdollisuus hyväksilukea kuvataidekoulussa suorittamiaan opintoja, mutta kaikki eivät käytä tilaisuutta hyväkseen. Oppilaat, jotka ovat kiinnostuneita alasta, ottavat vastaan kaiken mahdollisen tarjolla olevan opetuksen.

Tanssiopistolla on peruskoulun kanssa yhteistyötä Metkun ja kulttuuripolku-hankeen kautta, jolla he vastaavat taideaineiden tuntien vähenemiseen. On pohdittu, miten oppilasmääriin vaikuttaisi se, että tanssi tulisi peruskouluun musiikin ja kuvataiteen rinnalle opetettavaksi aineeksi. Tanssiopisto on kuitenkin sitä mieltä, että se tuskin heillä vaikuttaisi, sillä ne lapset, jotka ovat kiinnostuneita tanssista, hakeutuvat harrastamaan sitä ja hankkimaan opetusta myös peruskoulun ulkopuolelta.

Käsityökoululla asia nähdään haasteena, mutta myös mahdollisuuksien luojana.

”Ainakin sillä tavalla varmasti, että jos se vähenee niin tarvetta olisi kuitenkin enemmän. eihän lapset ole miksiäkään muuttuneet, että uskoisin kaikkien haluavan tehdä käsillään jotakin. jos koulussa ei ole siihen mahdollisuutta, niin onhan se hienoa että on tällaisia paikkoja mihin voi tulla opettelemaan tekemään käsityötä. Esimerkiksi ompelukoneella ompelemista, neulomista ja virkkaamista. mutta tässä kohtaa haluan sanoa, että käsityö on paljon muutakin kuin niitä. on paljon eri tekniikoita, mitä ei sitten välttämättä koulussa ole mahdollisuutta oppia” (Marja-Liisa Blauberg 2011)

Estradilla ollaan sitä mieltä, kuten muissakin kouluissa, että ne lapset, jotka ovat kiinnostuneita, niin hakeutuvat kouluihin. Estradilla peruskoulujen taideaineiden vähenemisen ei näin ollen nähdä juuri vaikuttavan oppilasmääriin, toisin kuin ehkä

muissa kouluissa. Kaikkien koulujen yhteinen kanta on kuitenkin, ettei tuntien vähenemien ole hyvä asia.

Musiikkiopistolla peruskoulun taideaineiden vähentyminen näkyy lasten yleisessä musiikin osaamisessa ja tietämyksessä. Musiikkiopiston mielestä on huolestuttavaa, että kun lapset hakevat musiikkiopistoon, he eivät enää osaa laulaa. Lapset eivät enää tunne kansanlauluja, eivätkä yksinkertaisia lastenlauluja, ja koko laulamisen kulttuuri tuntuu lapsista vierailta. Musiikkiopistolla nähdään, että jos he ovat ainut taho, joka lapsia laulattaa, niin se on hyvin vähän, sillä laulun opetusta on tarjolla vain 45 minuuttia kerran viikossa. Haasteena nähdään myös se, etteivät lapset kuuntele musiikkia monipuolisesti. Koska musiikkiopisto pyrkii tarjoamaan musiikkia monipuolisesti, se joutuu nykyisin miettimään miten yhdistää arkielämän musiikki ja heidän oma tarjontansa, jotta se olisi kiinnostavaa. Koska musiikkiopiston tehtävä on myös siirtää musiikin historiaa eteenpäin, se jää hyvin vähäiseksi, jos koulussakaan sitä ei enää opeteta. Monet lapset jäävät silloin opetuksen ulkopuolelle, kun kaikkia ei voida ottaa musiikkiopistoonkaan.

6.5 Koulujen tulevaisuus

Tässä luvussa käsitellään koulujen tulevaisuutta Lappeenrannassa. Tuleeko toiminta jatkumaan ja millaisena. Luvussa käsitellään koulujen omia kehittämissuunnitelmia 5-10 vuoden aikavälillä, sekä millaisia muutosehdotuksia kouluilla olisi taiteen perusopetuksen laadun ja tilan parantamiseksi.

6.5.1 Toiminnan kehittäminen

Tässä luvussa käsitellään koulujen tulevaisuutta Lappeenrannassa. Tuleeko toiminta jatkumaan ja millaisena. Luvussa käsitellään koulujen omia kehittämissuunnitelmia 5-10 vuoden aikavälillä, sekä millaisia muutosehdotuksia kouluilla olisi taiteen perusopetuksen laadun ja tilan parantamiseksi.

Tanssiopistolla on meneillään strategiaprosessi, jossa tarkastellaan koulun strategiaa vuosille 2011-2014. Siinä on tarkoitus käsitellä muun muassa eri yhteistyön muotoja, ja sitä, millainen yhteistyö on tarpeellista kussakin tilanteessa. Lisäksi tulevan

opetussuunnitelman muutoksen yhteydessä mietitään myös koulun oman opetussuunnitelman muuttamista, ja koulu pyrkii olemaan aktiivinen kertomaan mielipiteensä nykyisen opsin toimimisesta, ja sitä kautta vaikuttamaan tulevien opetussuunnitelmien perusteisiin. Konkreettinen muutos oppilaitokseen on suunnitteilla 5. tanssisalin myötä. Vielä nyt se ei ole ajankohtaista, mutta tavoitteena on, että kahden vuoden kuluttua tanssiopistolla on 5. tanssisali. Myös opettajien tarve tulee kasvamaan oppilasmäärän kasvaessa, ja joitakin tuntiopettajia tullaan pikkuhiljaa siirtämään kuukausipalkkaisiksi opettajiksi.

Estradin kehittäminen lähtee talouden kohentamisesta, koska käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat suoraan opetukseen. Talouden kohentaminen lähtisi siitä, että estradi saisi edullisemmat tilat, ja pääsisi siirtymään yksityiseltä vuokranantajalta kaupungin vuokraamiin tiloihin. Taiteen perusopetuksen piirissä olisi suotavaa, jos oppilaitos olisi kaupungin vuokratiloissa. Se kertoo siitä, että kaupunki tukee koulun toimintaa, ja se vahvistaisi koulun toiminnalle turvalliset ja kohtuulliset olosuhteet.

Käsityökoulun konkreettien ensimmäinen uudistus tulee olemaan todistuskäytäntöön siirtyminen. Muut kehitystoimenpiteet ovat vielä ideoita, eikä niiden toteuttamisaikataulusta osaa sanoa. Kehittämistä olisi esimerkiksi tilojen suhteen, sillä tällä hetkellä koulun tilat ovat pienet, eikä esimerkiksi erilliselle puutyöluokalle välineineen ole tilaa. Lisäksi koulun näkyvyyttä haluttaisiin parantaa, jotta ihmiset löytäisivät tiensä käsityökouluun ja olisivat enemmän tietoisia tällaisesta mahdollisuudesta. Henkilökohtaiseksi kehittämistavoitteeksi Blauberg mainitsee, että olisi mukavaa kehittää omaa ammatillista osaamista, jotta pystyisi opettamaan vielä monipuolisemmin erilaisia tekniikoita.

Kuvataidekoulu on laajentanut toimintaansa viime vuosina Lappeenrannan ympäristökuntiin, koska kysyntää on ollut siinä suhteessa, että opetus saataisiin pienten lasten lähelle. Opetusta tarjotaan Joutsenossa, Lemillä, Kuukanniemessä ja Taipalsaarella. Vaikka laajentuminen ja uusien asioiden kokeileminen olisikin kiinnostavaa, on talous se, joka ratkaisee. Kuvataiteen alan kehittymistä seuraa Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto. Se pyrkii kehittämään koulujen toimintaa ja opetuksen tasoa, ja toimii aktiivisesti alan hyväksi. Kaikkien taiteen perusopetuksen oppilaitosten toimintaa kehittää myös TPO-liitto, joka organisoi muun

muassa yhteistä opetuksen arviointia ja oman työn arviointia. Musiikkiopisto vertaa oppilasmäärien kehitystä, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että kymmenen vuoden päästä oppilasmäärissä tapahtuu muutos. Kymmenen vuotta sitten oppilaita haki paljon enemmän, mutta heitä voitiin ottaa sisään vähän. Nyt tulevan muutoksen myötä saattaa olla niin, että oppilaita hakee vähemmän, ja heitä voidaan ottaa enemmän sisälle. Tilanne voi mennä jopa siihen että kaikki hakijat otetaan. Kehityskohteena on se, miten koulu näkyy ulospäin, ja millä tavalla se voisi jatkossa kilpailla lasten ajasta muiden harrastusten kanssa. Opistolla pohditaan kehittämistä kevyemmän musiikin suuntaan kysynnän kasvaessa. Piippo-Fair toteaa, että jos toimintaa lähdetään paljonkin kehittämään, tilaakin tullaan tarvitsemaan lisää.

6.5.2 Koulut tulevaisuudessa

Käsityökoululla todetaan, että vaikka oppilaiden määrä välillä vaihtelee, niin oppilaskunta on pysynyt melko tasaisena. Oppilasmäärien väheneminen nähdään kuitenkin haasteena, sillä nykylapsilla on paljon harrastuksia, joka luo kilpailua. Käsityökoululla on myös toimintaa eläkeläisille seniorien aamupäivätoimintana. Vanhusten määrän lisääntyessä myös toiminta vanhusten suuntaan saattaa kasvaa. Estradin Leena Talasmo tiivistää oppilaitoksen tulevaisuuden kahteen lauseeseen:

”Se tarkoittaa sitä että se juurtuu tänne Lappeenrantaan ja Etelä-Karjalaan pysyvästi. Eikä sitä kitke mikään eikä kukaan pois.”

Kuvataidekoulu ja Tanssiopisto molemmat toteavat tulevaisuuden näyttävän hyvin valoisalta. Kuvataidekouluun muutosta henkilökuntaan tuo opettajien ikärakenne, sillä jotkut ovat jäämässä piakkoin eläkkeelle. Oppilasmäärien oletetaan kuitenkin pysyvän suunnilleen ennallaan pitkällä aikavälillä, vaikka Metku muutamia oppilaita viekin. Tanssiopiston mielestä Lappeenranta ja ympäröivä yhteisö suhtautuu heihin positiivisesti, mikä on hyvä asia. Tanssiopisto oppilaitoksena ja tanssi harrastuksena ovat saaneet vakiintuneen sijan kaupungissa. Positiivisena nähdään myös se, että kunnan tuki ei ole juuri laskenut, vaikkei toisaalta se ole paljon noussutkaan. Tanssiopisto on Lappeenrannassa siinä onnellisessa asemassa, toisin kuin joissakin muissa kunnissa, täällä niiden taiteen perusopetuksen oppilaiden määrärahoja ei ole leikattu.

Musiikkiopisto näkee, että heidän tulevaisuutensa on Lappeenrannassa vakaa. Heillä on monopoliasema, sillä muita musiikkioppilaitoksia ei ole. Se myös luo paineita toiminnan kasvattamiseen. Tässä suhteessa kunnan ja valtion apu olisi tärkeää.

6.5.3 Muutosehdotuksia

Yksiselitteinen vastaus on yhteistyö. Monet koulut ovat sitä mieltä, että vaikka yhteistyötä tehdäänkin paljon, voisi sitä tehdä enemmänkin. Tanssiopisto toteaa, että talouden kohentaminen edesauttaisi myös yhteistyötä. Vaikka kunnalta ei saisikaan lisää varsinaista rahallista tukea, kunta voisi tulla vastaan esimerkiksi tilavuokrissa, jotta saataisiin käyttöön edullisemmat tilat, tai helpotusta vuokriin. Myös yhteistyön muotoja eri kumppaneiden kanssa voisi miettiä ja suunnitella tarkemmin. Myös koulujen toiminnasta tiedottaminen ulospäin olisi tärkeää.

” se että tietoisuus lisääntyy, niin silloin myös tämä taiteen perusopetuksen tietoisuus lisääntyy. ja sitä kautta sitten tpo menee eteenpäin. konkreettisena esimerkkinä se, että esimerkiksi 90-luvulla kun oli tämä lama, niin jyrkästi meidän oppilasmäärä väheni. Vaikka silloin oli jo tpo olemassa, ja laki siitä oli jo olemassa, tietoisuus tästä asiasta oli paljon pienempi kuin nyt . Mutta nyt kun oli tämä lama, ehkä se ei ollut niin syvä, meidän oppilasmäärä ei vähentynyt ja minä näen yhdeksi tärkeäksi seikaksi sen, että meidän oppilaiden vanhemmat ja toisaalta muutoinkin ihmiset enemmän tunnistaa ja tietää mitä kaikkea tämä taiteen opetus voi heidän lapsilleen antaa .ja siitä ei lähdetä sitten ensimmäisenä säästämään niin kuin edellisen laman aikana kävi.” (Kaija Kontunen 2011)

Musiikkiopistolla muutosehdotukset koskevat heidän näkyvyyttään, sillä he kokevat etteivät näy riittävästi ulospäin.

”Ja näkyvyys on tietysti se yksi asia mitä me kaivataan ja tarvitaan. no lehdistö on yksi näkyvyyden osa-alue, ja kyllä se sitten hoitaa sitä näkyvyyden tehtäväänsä siinä määrin kun se on heidän linjansa mukaista, eli kyllä mekin olemme lehdistössä näkyneet kiitettävästi. Mutta tietysti jos me halutaan näkyä, niin meidän pitäisi mennä sinne missä ihmiset ovat. Eli enemmän ulos näiden toimitilojen seinien sisältä ja mennä sinne ja kohdata ne ihmiset siellä arkielämässä.”(Piippo-Fair 2011)

7 YHTEENVETO

Tutkimusta ja haastatteluja tehdessä oli mukavaa huomata, miten yhteistyöhalukkaita koulut olivat. Vaikka sopivan haastatteluajan löytäminen tuottikin joissakin tapauksissa hankaluuksia, kaikki koulut löysivät onneksi sen verran aikaa antaa oman panostuksensa tämän tutkimuksen eteen. Materiaalia kerääntyi paljon. Haastatteluiden ja opetussuunnitelmien lisäksi monet koulut antoivat materiaalia toimintasuunnitelmasta erilaisiin esitteisiin. Lisäksi sain myös paljon vinkkejä, mistä saisi lisää tietoa asioista. Koska haastattelu oli teemahaastattelu, ja haastateltavat saivat kertoa asioista melko vapaasti sen verran kuin he halusivat, haastattelumateriaalista tuli hyvin laaja. Tässä näin ehkä ongelmaksi sen, että kysymyksiä oli paljon, ja monet käsittelivät hieman samaa asiaa. Esimerkiksi kysymykset koulun kehityssuunnitelmasta ja tulevaisuudesta käsittelivät periaatteessa samaa asiaa, minkä huomasi koulujen vastauksista. Pääsääntöisesti kaikki vastasivat kaikkiin kysymyksiin, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Mihinkään kysymykseen ei kuitenkaan kieltäydytty vastaamasta, vaan vastaamattomuus johtui osaksi itse kysymyksistä ja niiden samankaltaisuudesta. Tässä suhteessa olisin siis voinut miettiä kysymyksiä tarkemmin, jotta tällaista turhaa toistoa ei olisi syntynyt. Vastauksista on otettava myös huomioon se, että vaikka jokin asia jäi koululta mainitsematta kysymyksen yhteydessä, se ei välttämättä tarkoita sitä, ettei koululla asiaa oteta huomioon tai sitä ei ole ollenkaan. Esimerkiksi kun koulut kertoivat kansainvälisyydestä ja yhteistyöstä, saatiin hyvin vaihtelevia vastauksia. Tosilla kouluilla kansainvälisyys näkyy suoraan vieraskielisinä oppilaina, mutta toisilla on myös yhteistyökuvioita ulkomaille. Myös erilaiset opetuksessa käytettävät tekniikat ja materiaalit mainittiin osaksi kansainvälisyyttä. Koska koulut saivat vastata vapaasti, vastaukset kuvaavat sitä, mitkä asiat näkyvät heidän mielestään koulun toiminnassa eniten. Kysymysten paljouden takia ja siitä johtuvan laajan materiaalin takia oleellisten vastausten ja koulun kannan etsiminen oli tärkeää. Haastatteluja ei olisi voinut kuitenkaan käyttää kokonaisuudessaan, minkä takia saatua tietoa piti soveltaa. Tämän takia myöskään kaikkea tietoa ei voitu käyttää, vaan tutkimuksen kokoamisvaiheessa oli päätettävä, mikä tieto on oleellista ja mihin kysymyksiin haluan vastaukset.

Tutkimuksen alussa halusin pohjata tutkimuksen jossain määrin siihen, miten taiteen perusopetuksen tilaa haluttaisiin Lappeenrannassa parantaa ja muuttaa. Tutkimuksen edetessä huomasin kuitenkin, että taiteen perusopetuksen tila onkin

erittäin hyvä, niin tarjonnan kuin laadunkin suhteen. Kouluilla ei ollut juuri muutosehdotuksia yhteisen toiminnan suhteen, vaan kehitystarpeet löytyivät enimmäkseen koulujen sisältä. Koulujen välistä yhteistyötä on paljon, mutta jotkut näkivät että sitä voisi olla myös enemmänkin. Tämä nähtiin yleisesti resurssikysymyksenä, ja näin ollen kunnan tukea, ei välttämättä rahallista, peräänkuulutettiin taiteen perusopetuksen tilan kohentamiseksi. Vaikka koulut tekevätkin kaikki yhteistyötä, oli jossain määrin havaittavissa se, että toiset tekevät enemmän yhteistyötä keskenään kuin toiset. Rehtoreiden omaa aktiivisuutta pidettiin tässä asiassa hyvin tärkeänä. Yhteistyön tila pisti miettimään koulujen keskinäisiä suhteita, ja miten yhteistyö siihen vaikuttaa. Esimerkiksi miten koulut suhtautuvat tapauksessa, jossa joku joutuu jättäytymään pois yhteisestä produktiosta, tai ei ole halukas lähtemään mukaan yhteistyöhön sillä hetkellä? Usein kysymyksessä on se, ettei koululla sillä hetkellä ole aikaa eikä muitakaan resursseja lähteä projektiin mukaan, mutta miten hyvin muut ovat tietoisia koulun silloisesta tilanteesta? Tuskin kysymys on siitä, että kieltäytyminen otettaisiin henkilökohtaisesti, mutta voihan toki kieltäytyminen vaikuttaa siihen, miten muuta haluavat jatkossa pyytää heitä mukaan.

Koulujen tasa-arvoisuus nousi esille musiikkiopiston haastattelussa, ja muidenkin koulujen mielipidettä olisi voinut kysyä asian tiimoilta. Vaikka koulut sinällään ovat tasa-vertaisessa asemassa siinä mielessä että kaikki saavat kunnan tukea, ja suurin osa saa myös valtion avustusta, musiikkiopisto saa silti enemmän rahoitusta toimintaansa. koulun juuret ovat syvällä, se on Lappeenrannan vanhin taiteen perusopetusta tarjoava oppilaitos, ja sen asemaa parantaa myös se, että musiikkioppilaitokset ovat syntyneet jo 60-luvulla, ja niillä on hyvin voimakas verkosto. Voisi sanoa että muut taiteen perusopetuksen oppilaitokset ovat syntyneet musiikkiopistojen jälkeen. Koulun rahoitusta pidetään kuitenkin oikeutettuna, sillä he ovat ainut taho Lappeenrannassa joka tarjoaa yksilöopetusta, ja se vaatii enemmän resursseja. Koulujentasa-arvoisuus näkyy lukukausimaksuissa, sillä Lappeenrannan kaupunki vaatii, että ne ovat vertailukelpoisia keskenään. Käsityökoulun asema on kysymys, joka nousee tasa-arvoisuudesta. Koulu on huomattavasti pienempi kuin muut, eikä se saa valtion tukea pienen kokonsa takia. Myös ihmisten tietoisuus koulusta on vähäisempää, minkä takia koulu haluaisi näkyä enemmän. Pitäisikö siis kunnan tulla enemmän heitä vastaan, ja auttaa suurempien tilojen saannissa, vai pitäisikö koulujen keskenään tehdä enemmän yhteistyötä siinä, että he voisivat

käyttää joitakin tiloja yhteisesti.

Tuottajan työllistyminen taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa ei kerännyt paljon vastauksia, mutta antoi kuitenkin kuvan siitä, mihin tehtäviin heitä voisi tarvita. Taiteen perusopetuksen oppilaitosten toimintaan liittyy paljon esiintymisiä ja erilaisia produktioita, joiden markkinoinnissa ja tuottamisessa tuottaja voisi olla mukana. Estradi on Lappeenrannan kouluista ainoa, jolla on oma tuottaja, ja tanssiopistolta kerrotaan heillä silloin tällöin olleen Humakin kulttuurituotannon opiskelijoita työharjoittelussa. Vaikka tarvetta tuottajille jossain määrin olisikin, koulut hoitavat tuottamiseen liittyvät tehtävät itse. Koulut eivät ainakaan näillä näkymin voi palkata tuottajaa täysipäiväiseksi. Tämä johtuu siitä, ettei suomen mittakaavassa pienillä oppilaitoksilla ole niin paljon tehtävää, että siitä voisi työllistyä täysipäiväisesti. Tosin musiikkiopistolta todetaan, että suuremmilla oppilaitoksilla tekemistä varmaan riittäisi. Jos tuottajan käyttöön liittyy taloudellisia kysymyksiä, miksi Lappeenrannan oppilaitokset eivät käytä enemmän hyväkseen lähellä olevaa humakia? Taiteen perusopetuksen oppilaitosten ja humakin välillä olisi hyvä mahdollisuus yhteistyöhön, kun koulut saisivat kohtuuhintaista tuotantoapua, ja opiskelijat arvokasta työkokemusta. Eikä tämä koske vain pelkästään Lappeenrantaa ja Etelä-Karjalaa, vaan koko Suomea. Taiteen perusopetuksen piiriin haetaan yhä enenevässä määrin henkilöitä, jotka vastaisivat oppilaitosten markkinoinnista ja julkisuuskuvasta. Ja samalla kun perusopetuksen taito- ja taideaineiden tuntimääriä supistetaan, tpo-oppilaitosten oppilasmäärät kasvavat. Kun toiminta kasvaa, myös koulun näkyvyyden on kasvettava, jotta se pysyisi kilpailukykyisenä. Tässä suhteessa näkisin, että myös tuottajien tarve oppilaitoksissa tulee kasvamaan. Vaikka kulttuurituottajan opinnoissa voi suuntautua lastenkulttuuriin, mihin taiteen perusopetuskin kuuluu, olisi kuitenkin järkevää lisätä kaikkien alan opiskelijoiden tietoisuutta taiteen perusopetuksesta ja sen suomista työllistymismahdollisuuksista.

Kaiken kaikkiaan Lappeenrannan taiteen perusopetuksen tila on hyvä, ja toivottavasti se pysyykin sellaisena. Vaikka tulevaisuus näyttää monien kohdalta valoisalta, toivotaan että kaikki saisivat yhtä vakaan aseman kaupungissa. Toivon mukaan opetussuunnitelman muutos tuo tullessaan sellaisia mahdollisuuksia, että sen kautta on hyvä lähteä parantamaan toimintaa ja laatua vielä entisestään. Toivottavaa on ,että Lappeenrannan ja ympäristökuntien lapset saavat nauttia yhtä laadukkaasta ja

monipuolisesta taiteen perusopetuksesta myös tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Opetushallitus 2010.

http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ taiteen_ perusopetus viitattu 22.9.2010

Finlex 2010. asetustaiteen perusopetuksesta

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980813> viitattu 22.9.2010

Finlex 2010. Laki taiteen perusopetuksesta

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633> viitattu 22.9.2010

Finlex 2011. Asetus Opetustoimen henkilöiden kelpoisuusvaatimuksista viitattu 15.4.2011

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. taiteen perusopetus

[http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistaevae_ koulutus/taiteen_ perusopetus/?l ang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistaevae_ koulutus/taiteen_ perusopetus/?lang=fi)

viitattu 22.9.2010

[Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusopetuksen perusteet 2005](#)

http://www.oph.fi/download/123012_ taideyl_ ops.pdf viitattu 27.9.2010

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus: arkkitehtuuri

http://www.oph.fi/Koulutus_ ja_ tutkinnot/taiteen_ perusopetus/arkkitehtuuri

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:audiovisuaalinen taide

http://www.oph.fi/koulutus_ ja_ tutkinnot/taiteen_ perusopetus/audiovisuaalinen_ taide

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:kuvataide

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/kuvataide

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:käsityö

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/kasityo

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. Visuaalisen taiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

http://www.oph.fi/download/123026_visuaal_tait_ops_2002.pdf

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:musiikki

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/musiikki

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. Musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus: sanataide

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/sanataide

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:sirkustaide

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/sirkustaide

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. sirkustaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

http://www.oph.fi/download/123027_sirkustaide_ops.pdf

Opetushallitus 2010. taiteen perusopetus:tanssi

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/tanssi

viitattu 26.9.2010

Opetushallitus 2010. tanssin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

http://www.oph.fi/download/123024_tanssi_tait_ops_2002.pdf

Opetushallitus 2010. Teatterin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

http://www.oph.fi/download/123025_teatte_tait_ops_2002.pdf

Lappeenrannan kaupunki 2010.taiteen perusopetus.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11490>

viitattu 22.9.2010

Lappeenrannan lasten ja nuorten kuvataidekoulu 2010

http://koulut.etela-karjala.fi/lprkuvataidekoulu/toiminta_ajatus.htm

viitattu 27.9.2010

Lappeenrannan musiikkiopisto 2010

<http://www.lappeenrannanmusiikkiopisto.fi/1>

viitattu 27.9.2010

Taito Etelä-karjala 2010

<http://www.taitoetelakarjala.fi/index.php?k=5611>

viitattu 27.9.2010

Taidekoulu Estradi 2010

<http://www.estradi.org/estradi/historiikki>

viitattu 27.9.2010

Tanssiopisto Sonja Tammela 2010

<http://www.tost.fi/>

viitattu 27.9.2010

Marika Koramo: Taiteen perusopetus 2008: selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2007-2008

http://www.oph.fi/download/46516_taideen_perusopetus_2008.pdf

opetushallituksen tiedote 16/2008 : taiteen perusopetuksen käsite, rakenne ja laajuus

http://www.oph.fi/download/110889_tpo_tiedote_16_2008_suom.pdf

Taiteen perusopetuksen pedagogiikan ja opetussuunnitelman perusteiden toimivuuden arviointi

<http://www.edev.fi/img/portal/822/Taide.pdf?cs=1302853648>

Koulutuksen arviointineuvosto

<http://www.edev.fi/portal/esittely> viitattu 20.4.2011

Lastenkulttuurikeskus Metku 2010

<http://www.lastenmetku.fi/> viitattu 20.4.2011

<http://www.lastenmetku.fi/images/pdf/2010kulttuuripolku.pdf> viitattu 20.4.2011

Suomen kuntaliitto 2004: Arjen kulttuuria- tietoa kuntien kulttuuritoiminnasta pdf.

Haastattelu: Lappeenrannan Lasten ja nuorten kuvataidekoulun rehtori Leila Kalttila 11.3.2011

Haastattelu: Tanssiopisto Sonja Tammelan rehtori Kaija Kontunen 9.2.2011

Haastattelu: Lappeenrannan Musiikkiopiston rehtori Hannele Piippo-Fair 14.4.2011

Haastattelu: Taito käsityökoulun TPO-vastaava Marja-Liisa Blauberg 31.3.2011

Haastattelu: Estradin tuottaja ja vararehtori Leena Talasmo 5.4.2011

Lappeenrannan musiikkiopiston vuosikertomus lukuvuodelta 2009-2010

Tervetuloa lappeenrannan musiikkiopistoon- esite

Tanssiopisto Sonja Tammela Historiikki, Timo Sokura 1999

Lappeenrannan Lasten ja nuorten kuvataidekoulun opetussuunnitelma

Tanssiopisto Sonja Tammelan opetussuunnitelma

<http://www.tost.fi/koulutus/opetussuunnitelmat/>

Lappeenrannan Musiikkiopiston opetussuunnitelma

Taito käsityökoulun opetussuunnitelma

Estradin opetussuunnitelmat

<http://www.estradi.org/opetus/taiteen-perusopetus>

LIITE 1**Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista
14.12.1998/986****6 luku****Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus****18 §****Vapaan sivistystyön opettajan kelpoisuus**

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetuksi opettajaksi on kelpoinen henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. ([3.11.2005/865](#))

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 2 §:n 7 momentissa tarkoitettussa oppilaitoksessa opettajaksi on kelpoinen myös henkilö, jolla on tämän asetuksen 21 §:ssä tarkoitetut steinerpedagogiikkaan perustuvaa opetusta antavalta opettajalta edellytetyt riittäviksi katsotut tehtävään soveltuvat opinnot. Pääasiallisesti opettajankoulutustehtävässä toimivalta opettajalta edellytetään lisäksi vähintään kolmen vuoden työkokemus rehtorina tai opettajana steinerpedagogiikkaan perustuvaa opetusta antavassa oppilaitoksessa. ([26.9.2002/805](#))

19 §**Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta antavan opettajan kelpoisuus**

Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, jolla on soveltuva alan ylempi korkeakoulututkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto tai asianomaisen taiteenalan vähintään opistoasteinen opettajantutkinto.

20 §**Muun taiteen perusopetusta antavan opettajan kelpoisuus**

Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta on kelpoinen antamaan henkilö, jolla on tässä asetuksessa säädetty asianomaisen taiteenalan opettajan kelpoisuus, tai henkilö, jolla on asianomaiselle taiteen alalle soveltuva muu koulutus tai alalla työskentelyn kautta hankittu riittäväksi katsottu pätevyys.

LIITE 2

Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Taiteen perusopetuksen tarkoitus

Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös muuta taiteen edistämiseen liittyvää toimintaa.

2 §

Koulutuksen järjestäjät

Kunta voi järjestää taiteen perusopetusta.

Asianomainen ministeriö voi myöntää kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan järjestää taiteen perusopetusta.

Taiteen perusopetusta voidaan, sen mukaan kuin ministeriö päättää, järjestää myös valtion oppilaitoksessa.

Tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään musiikkioppilaitoksissa tai muissa taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa taikka muulla tavoin.

3 §

Koulutuksen järjestämislupa

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksenä on, että opetus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Luvassa määrätään kunnat, joissa opetusta järjestetään, opetuskieli, taiteenala sekä muut opetuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Muutoksesta järjestämislupaan päättää asianomainen ministeriö.

Ministeriö voi peruuttaa opetuksen järjestämistä koskevan luvan, jos opetus ei täytä 1 momentissa luvan myöntämiseksi säädettyjä edellytyksiä tai opetus järjestetään muuten vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Opetuksen järjestämisestä ja toiminnan lopettamisesta valtion oppilaitoksessa päättää ministeriö noudattaen soveltuvin osin, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

4 §

Yhteistyö ja koulutuksen hankkiminen

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettut palvelut myös yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tai hankkia ne julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

5 §

Opetussuunnitelma

Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (*opetussuunnitelman perusteet*). Opetussuunnitelman perusteet voivat sisältää erilaajuisia oppimääriä.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä kullekin taiteenalalle opetussuunnitelma.

6 §

Oppilaaksi ottaminen

Oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä. Hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Muu koulutuksen järjestäjä kuin valtion oppilaitos voi tehdä yhden tai useamman kunnan tai muun koulutuksen järjestäjän kanssa sopimuksen oppilaiden ottamisesta. Oppilaaksiotossa edellytetyn tieto- ja taitotason taikka valmiudet täyttävälle, sopimuksessa tarkoitetuille tai kunnan järjestämässä koulutuksessa omasta kunnasta tuleville hakijoille voidaan 1 momentin estämättä antaa etusija oppilaaksiotossa. Edellä tarkoitettuja hakijoita, joille annetaan etusija oppilaaksiotossa, saa olla kuitenkin enintään puolet kulloinkin otettavista oppilaista.

[\(31.5.2000/518\)](#)

7 § [\(24.1.2003/37\)](#)

Koulutuksen arviointi

Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä, neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä. [\(27.11.2009/975\)](#)

Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.

8 §

Oppilasarviointi

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. Oppilaan arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista päättää opetushallitus.

9 §

Henkilöstö

Jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään tässä laissa tarkoitettua koulutusta, tulee olla toiminnasta vastaava rehtori.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajanvirkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi koulutuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia ja muuta henkilökuntaa.

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää rehtorin kelpoisuusvaatimuksista erivapauden. Yliopisto voi yksittäistapauksessa todeta henkilön kelpoiseksi antamaan opetusta. Yliopistojen antamasta kelpoisuustodistuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. ([22.12.2009/1447](#))

10 §

Muutoksenhaku

Päätökseen, joka koskee 12 §:ssä tarkoitettua oppilasmaksua, haetaan muutosta valittamalla lääninoikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa ([586/1996](#)) säädetään.

Päätökseen, joka koskee oppilaaksi ottamista, haetaan muutosta valittamalla aluehallintovirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle tai hänen huoltajalleen tiedoksi. Valitus tulee käsitellä kiireellisenä. ([22.12.2009/1447](#))

Oikaisun hakemisesta oppilaan suoritusten arviointiin säädetään asetuksella. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

11 § ([29.12.2009/1708](#))

Valtionosuus

Kunta, joka järjestää taiteen perusopetusta, saa valtionosuutta kunnan asukasmäärän mukaan siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa ([1704/2009](#)) säädetään.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettulle koulutuksen järjestäjälle myönnetään valtionosuutta laskennallisten opetustuntien määrän mukaan. Kunnalle voidaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, myöntää oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan. Oikeuden myöntämisestä on soveltuvien osin voimassa, mitä 3 §:ssä koulutuksen järjestämisluvasta säädetään. Tässä momentissa tarkoitettun koulutuksen valtionosuudesta on voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa ([1705/2009](#)) säädetään.

Koulutuksen järjestäjälle voidaan myöntää valtionavustusta perustamishankkeisiin ja valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa muihin valtionavustuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään.

12 §

Oppilailta perittävät maksut

Oppilailta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta voi määrätä omasta kunnasta tulevalta oppilaalta perittävän maksun erisuuruiseksi kuin muulta oppilaalta perittävän maksun. Lisäksi jos muu koulutuksen järjestäjä kuin valtion oppilaitos on tehnyt yhden tai useamman kunnan tai muun koulutuksen järjestäjän kanssa sopimuksen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten jakamisesta, voidaan oppilasmaksut määrätä erisuuruiseksi sopimuksen piiriin kuuluvien ja muiden oppilaiden osalta. ([31.5.2000/518](#))

Jos 1 momentissa tarkoitettua maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä siten kuin korkolaissa ([633/1982](#)) säädetään.

Maksu saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa ([367/1961](#)) säädetään.

L verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin [367/1961](#) on kumottu L:lla verojen ja maksujen täytäntöönpanosta [706/2007](#).

13 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) taiteen perusopetuksesta 15 päivänä toukokuuta 1992 annettu laki ([424/1992](#)); sekä
- 2) musiikkioppilaitoksista 7 päivänä huhtikuuta 1995 annettu laki ([516/1995](#)).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

15 §

Koulutuksen järjestämisilupaa ja toimielimiä koskeva siirtymäsäännös

Musiikkioppilaitoksista annetun lain nojalla tämän lain voimaan tullessa toimivat oppilaitokset jatkavat tässä laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ([630/1998](#)) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa ([631/1998](#)) tarkoitetun koulutuksen järjestäjinä. Asianomainen ministeriö päättää tarvittaessa mainitun lain nojalla myönnetyn ylläpitämisluvan muuttamisesta 3 §:n 2 momentin, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain

9 §:n 2 momentin ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaiseksi koulutuksen järjestämisluvaksi tai 11 §:n 3 momentin mukaiseksi valtionosuutta koskevaksi päätökseksi.

Edellä 14 §:n 2 momentissa mainittujen lakien nojalla asetetut toimitelimet jatkavat toimikautensa loppuun, jollei koulutuksen järjestäjä toisin päättä. Toimielimen kokoonpanoon ja jäsenten valintaan sovelletaan toimikauden loppuun tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

16 §

Henkilöstöä ja opetussuunnitelmia koskeva siirtymäsäännös

Musiikkioppilaitoksista annetun lain nojalla toimivien musiikkioppilaitosten viran- ja toimenhaltijat sekä tuntiopettajat jatkavat tämän lain voimaan tullessa aikaisemmissa tehtävissään.

Edellä 14 §:n 2 momentissa mainittujen lakien nojalla annetut opetussuunnitelman perusteet ovat voimassa siihen saakka, kunnes niistä päätetään tämän lain mukaisesti.

Opetuksessa voidaan noudattaa 14 §:n 2 momentissa mainittujen lakien nojalla hyväksyttyjä opetussuunnitelmia, kunnes koulutuksen järjestäjä hyväksyy tämän lain mukaisen opetussuunnitelman.

[HE 86/1997](#), SiVM 3/1998, EV 70/1998

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

31.5.2000/518:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2000.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 10/2000](#), SiVM 2/2000, EV 55/2000

24.1.2003/37:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2003.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

[HE 135/2002](#), SiVM 11/2002, EV 206/2002

27.11.2009/975:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 122/2009](#), SiVM 9/2009, EV 169/2009

22.12.2009/1447:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin

toimenpiteisiin.

[HE 161/2009](#), HaVM 18/2009, EV 205/2009

29.12.2009/1708:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

[HE 174/2009](#), HaVM 19/2009, EV 223/2009

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633> 22.9.

Asetus taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813

Opetusministerin esittelystä säädetään taiteen perusopetuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain ([633/1998](#)) nojalla:

1 §

Oppimäärät

Taiteen perusopetuksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja oppimääriä ovat yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä.

2 §

Opetuksen määrä

Koulutuksen järjestäjä päättää opetuksen määrästä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

3 §

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusimaan arvioinnin.

Jos oppilas on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta.

4 §

Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen

Taiteen perusopetuksesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua lupaa on haettava viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamista. Asianomainen ministeriö voi tarvittaessa ottaa käsiteltäväksi myös mainittua ajankohtaa myöhemmin tehdyn hakemuksen.

Lupahakemuksessa tulee esittää, millä taiteenaloilla ja minkä oppimäärän mukaan koulutusta aiotaan järjestää, sekä selvitys koulutuksen tarpeellisuudesta ja muiden luvan myöntämisedellytysten täyttymisestä.

5 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

LIITE 3

Kysymykset kouluille

- Millainen on oppilaitoksen opetussuunnitelmantekoprosessi?
 - Kuka on vastuussa, kuka laatii?
 - Kuka valvoo opsin toteutumista koulun sisällä/koulun ulkopuolelta?
 - Miten paljon on ns. tulkinnan varaa, ja missä tilanteissa opsin noudattamisessa joustetaan?
 - Miten usein opsia tarkastetaan koulun toimesta?
 - Miten koulun toimia arvioidaan, ja miten usein se johtaa muutoksiin?
-
- Kuinka kauan yleisen oppimäärän/ laajan oppimäärän opiskelussa menee?
 - Millaisilla valintaperusteilla oppilaat valitaan? Onko opsissa jokin rajoitus/vaatimus oppilaiden suhteen? Eli ovatko kaikki lapset tasa-arvoisia hakutilanteessa ja opetustilanteessa?
 - Miten opsissa/koulun toiminnassa otetaan huomioon a)vähävaraiset b) vieraskieliset c) vammaiset lapset?
 - Miten koulun ja vanhempien välinen yhteistyö sujuu?
 - Miten yhteistyö muiden tahojen kanssa ilmenee? Ja toimiiko se?
 - Taiteiden välisyys?
 - Millainen hopsi laaditaan ns. tavalliselle oppilaalle? (vrt. yksilöllistetty opsi)
 - Miten kansainvälisyys näkyy koulussa?
 - Mikä koulutus vaaditaan opettajilta?
 - Mihin tehtäviin tuottaja voi sijoittua tpo oppilaitoksessa?
 - Tapahtuuko teillä kiusaamista? Pitäisikö opsiin lisätä suvaitsevaisuutta käsittelevä kohta tai mainita kiusaamiseen puuttumisesta?
-
- Miten oppilaitos aikoo parantaa/kehittää toimintaansa 5-10 vuoden sisällä?
 - Mikä on oppilaitoksen tulevaisuus?
 - Mitä mieltää: taideaineiden tuntien vähentyminen peruskouluissa ja valinnaistuminen, miten vaikuttaa taiteen perusopetukseen?
 - Muutosehdotuksia? Esim. miten parantaa yhteistyötä eri tahojen kanssa, miten parantaa tpon tilaa/laatua lappeenrannassa
 - Miksi juuri tietyt alat ovat asettuneet lappeenrantaan? Onko kyse kulttuuritarjonnan luomasta kiinnostuksesta, vai opetuksen luomasta osaamisesta?
 - Mikä nykyisessä opsissa on vikana? Miten ja mitä siinä pitäisi muuttaa?
 - Onko joku ilmiö vaikuttanut oppilasmääriin?